

ФЛАШ

ГОРДОН

БИО САМ У ПРАВУ!
ЕНО ЗАЛУТАЛОГ ПРОЈЕКТИЛА!
А ОД ЗИНА НИ ТРАГА!

ПРОЈЕКТИЛ ЛЕТИ ПРАВО
ПРЕМА СПОЛАСНИМ ПЛА-
НЕТАМА... И МОЖЕ ДА
ПОГОДИ СВАКУ ОД ЊИХ.

ОСТАЈЕ МИ САМО ЈЕДНО...
ДА ЗАЂЕМ ИСПОД ЊЕГА И
ДА ГА СВОЈИМ КРИЛОМ
ОКРЕНЕМ! ТО ЋЕ МУ ПРО-
МЕНИТИ ПРАВАЦ...

НАДАМ СЕ
ДА ЋЕ ПРОЈЕКТИЛ ТАДА
СКРЕНУТИ И ДА НЕЋЕ
УДАРТИ У НЕКУ
ОД ПЛАНЕТА!

...ТАКО! СТИГАО СИ ПРЕ
МЕНЕ, ФЛАШЕ...
АЛИ НИ ЈА НИСАМ
ЗАКАСНИО!

ИПАК СИ ТИ КУКА-
ВИЦА, СТАРИ! УМЕ-
СТО ДА ТАЈ ПРОЈЕ-
КТИЛ ПОШТЕНО
ГУРНЕШ КАО
ШТО КУ ЈА
САД...

НЕ,
ЗИНО!
НЕ!

КАЖЕМ ЈА,
КУКАВИЦА
КАО И УВЕК!
ЕВО КАКО СЕ
ТО РАДИ!

НЕ, ЗИНО!
АКО ГА БУДЕШ
ТОЛИКО
ОКРЕНУО,
УРЕЂАЈИ ЋЕ
МУ ОТКАЗАТИ
И...

ПРЕКАСНО!
ДОГОДИЛО
СЕ!

ШТА?

ПРОЈЕКТИЛ СЕ САД ПОТПУНО
ОТЕО СВАКОЈ КОНТРОЛИ...
ЕНО ГА САД ЛЕТИ ПРАВО НА
КОСМИЧКИ ПУТНИЧКИ
БРОД!

СУВИШЕ СИ ГА
ПОТРЕСАО, ЗИНО!
УРЕЂАЈИ СУ МУ
СЕ БЛОКИРАЛИ!

ФЛАШЕ...
САД ЛЕТИ
ЗА
МНОМ!

УКЛУЧИ ПОСЛЕДЊУ
БРЗИНУ... УМАКИ
ЋЕШ МУ!

ЗИНОВ БРОД ЈЕ ВАН
ОПАСНОСТИ... АЛИ,
ЛЕТЕКА БОМБА ЛЕТИ
ПРАВО НА ПУТНИЧКИ
БРОД!

КРОЗ ВЕКОВЕ

ЗАТВОР И ВИОЛИНА

У француском језику постоји једна реч — виолон — која има два потпуно различита значења: виолина и затвор. На први поглед те две речи немају никакве везе. Али, она ипак постоји...

У време владара Луја XIII понашање ђака и пажева који су се образовали на двору, било је прилично слободно и разуздано. Чак и за време дворских свечаности, старији су морали да их опомињу и терају на пристојност али ни то није много помагало. Да би их „догтерао у ред“, Луј XIII је подигао крај свог двора један затвор намењен само њима. То је у ствари био више изолован павиљон него затвор, јер није био намењен правим преступницима. Дворски паж који би се огрешко на дисциплину и правила

лепог понашања довођен је у затвор где је остајао само један дан и једну ноћ. Али, да то време не би било изгубљено пажу би донели један музички инструмент, најчешће виолину, да би вежбао скале. Овај обичај давно је заборављен, али неком иронијом реч „виолина“ и данас се употребљава да се означи пролазни затвор.

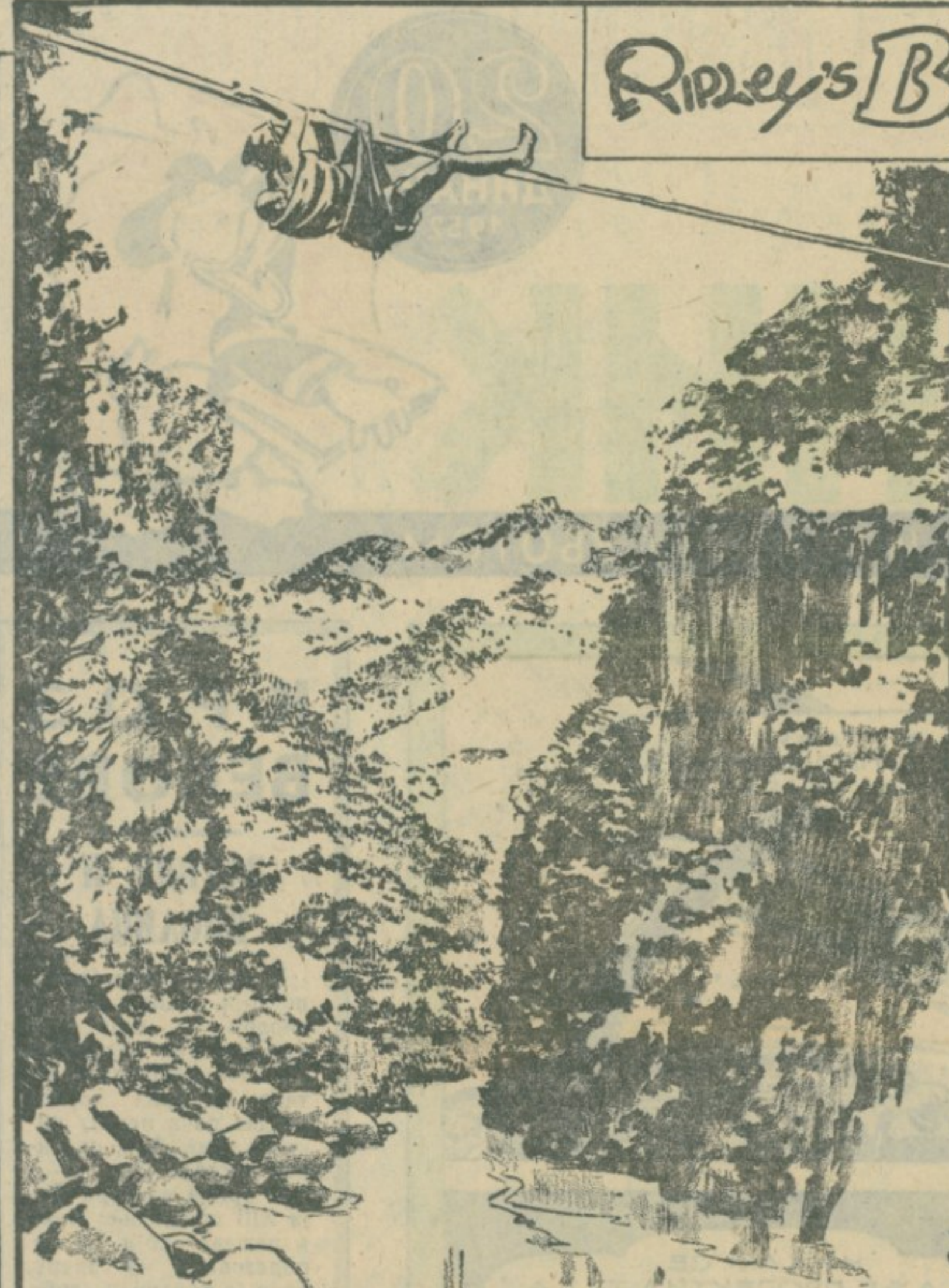
ПРВО ПОВЕЧЕРЈЕ

Колико је досад могло бити утврђено, обичај да се труљењем или звонима означава крај дана први пут је заведен у Енглеској за време владара Вилема I познатог под надимком Освајач (1027 — 1085). По његовом наређењу на знак звона, све ватре на огњишћима и све свеће морале су се угасити.

Данас се обичај свирања повечерја задржао само још по војничким касарнама. Кад се одвира повечерје, све светиљке у касарнама морају да се угасе.

У ОВОМ БРОЈУ: Реноар, мој отац. Из старог Зајреба. Његово величанство случај. Падобранска драма на Сицилији. Модерни Винкинзи. У канџама монопола. Животиње шверцери.

Ripley's Веровати или не!

НАЈОПАСНИЈИ МОСТ НА СВЕТУ

МОСТ ПРЕКО РЕКЕ АДУИГ НА ГРАНИЦИ БУРМЕ И ТИВЕТА САСТОЈИ СЕ САМО ОД ЈЕДНОГ УЖЕТА ДУГОГ 46 МЕТРА И РАЗАПЕТОГ НА ВИСИНИ ОД 12,5 МЕТРА. ИПАК, ПРЕКО ЊЕГА „ПРЕЛАЗЕ“ ЧАК И ЖЕНЕ С ДЕЦОМ НА ЛЕДИМА ВУКУКИ СЕ ДУЖ УЖЕТА БЕЗАНЕ ЗА ЊЕГА ШИРОКИМ ПРСТЕНОМ ИСПЛЕТЕНИМ ОД БАМБУСА!

ГУВЕР-НЕРОВА ПАЛАТА

У ВАЛЕТИ, НА МАЛТИ, ПОДИГНУТА ЈЕ НА ЗЕМЛИШТУ УЗЕТОМ У ЗАКУП ОД ПОРОДИЦЕ СЕВЕРАС КОЈА ЈЕ НА ИМЕ ГОДИШЊЕ ЗАКУПЦИНЕ ЗАХТЕВАЛА САМО 3 ЗРНА ПШЕНИЦЕ И ЧАШУ ВОДЕ ИЗ БУНАРА У ДВОРИШТУ ПАЛАТЕ. ОВА ЗАКУПЦИНА ИСПЛАЌИВАНА ЈЕ 300 ГОД.

© King Features Syndicate, Inc., 1963. World rights reserved.

ЈАГОДУ

ШТО ПОДСЕРА НА ЗВЕЗДУ УБРАЛА ЈЕ ЛУЏА СЕД-МЕЈЕР ИЗ ЕНЕ (САД)

БЕЛОНИТ

УВЕК КРИСТАЛИШЕ ТАКО ДА БОЖОМ И ОБЛИКОМ ПОДСЕРА НА ЦВЕТ

ГРОФ ОД ЛЕНОКСА

(1574 - 1624)

БИО ЈЕ ПРВИ МИНИСТАР ШКОТСКЕ КАД ЈЕ ИМАО СВЕГА 14 ГОДИНА

ЛАНЕ

ЈЕ ПРИРОДА КАМУФЛИРАЛА ДАВШИ МУ ПЕГЕ. У ПРВИМ МЕСЕЦИМА ШТИТИ ГА ОД НЕПРИЈАТЕЉА И НА ТАЈ НАЦИЈ ШТО ГА ЈЕ ЛИШИЛА СВАКОГ МИРИСА!

ЊЕГОВО ВЕЛИЧАНСТВО СЛУЧАЈ

Један млади Шкотланђанин, по имену Хенри Перкин, проводио је школски распуст код родитеља. Имао је тада 18 година. На мансарди очеве куће он је начинио себи малу лабораторију јер је желео да

нађе начин на који би из дривата угљеног катрана добио синтетички кињин.

Перкин је упорно мешао разне хемикалије, али све што је добијао на дну својих епрувета била је црна лепљива маса. Перући их једном алкохолом, приметио је да се у једној од њих та црна маса претворила у смесу пријатне пурпурне боје. Да ли ће ово моћи да послужи за бојење тканина?

Одговор је био потврдан и случајан проналазак Хенрија Перкина постао је прва вештачка бојна материја у историји. Хенри Перкин се о-богатио а краљица Викторија произвела га је за племића. Али, то је био само почетак историјске улоге Перкиновог проналазак.

Јер без тог Перкиновог проналазак тешко је замислити рад Луја Пастера. Нанме, касније је утврђено да Перкинове бојне материје могу да боје и бактерије чиме је било омогућено тачније проучавање микроба под микроскопом.

И у Пастеровом научном раду случај је одиграо веома значајну улогу. Године 1880. он је проучавао кокошију колеру, Узрочник боле-

сти већ је био познат, али не и начин на који би она могла бити спречена. Пастер је узгајао културе клица у чорби од кокошије хрскавице и ускоро је имао довољну за-лиху клица које су у малој количини брзо и неминовно убијале кокоши. Он је знао да култура мора сваког дана да буде свежа да би била довољно јака. Једног дана, омашком, била је употребљена култура стара више седмица. Кокоши којима је она била убризгана оболеле

су од колере, али уместо да угину као што се очекивало, оздравиле су. Исте те кокоши биле су касније инфициране свежим, вирулентним бактеријама колере и нису се чак ни разболеле, док су кокоши из друге групе све угинуле.

Из овог случаја родило се Пастерово највеће научно откриће: да од ослабљених микроба-узрочника болести може да се добије вакцина која ће спречити појаву и развитак те исте болести код људи и животиња.

На плодној црници Каролине, Џорџије и Алабаме памук је изобилно растао. Али, лететинама година одгајивачима памука било је тешко да од семена одвоје кратка, бе-

ла влакна. Међу хиљадама особа које су се посветиле решењу овог проблема био је и Ели Витни.

Једне ноћи Витни је приметно лисицу која је покушавала да се дочепи пилета које је било у малом кокошињцу. Лисица је успевала да кроз летвице кокошињца провуче шапу, али је могла да извуче само облак перја, не и пиле. Витни је имао тражено решење. Он је конструисао сличне лисичјим канџама грабуљице чији су зупци пролазили између шипки решетака на једном покретном „кавезу“ напуњеном балама памука. Грабуљице су извучиле бела, свиласта влакна, а семе је остајало.

Многа „чуда“ двадесетог века, авиони на пример, дугују велику захвалност његовом величанству случају. Мори Ли, један дугмаџија из Њујорка, одалучно је да прави дрикерере од алуминијума, али приликом подешавања машина за ту врсту посла, начинио је део, звањ пробојац, знатно дужи но што је требало. На његово изненађење, машина је уместо пљоснатог дугмета начинила дугачку цев од алуминијума. Тако је луким случајем пронађен начин за прављење бешавних цеви од танког метала који представља једно од најважнијих открића у металургији.

ФАРМЕРКЕ

Многи мисле да су се фармерке, које је Европа усвојила пре неких дванаестак година, појавиле и у Америци отприлике у исто време. Међутим, није тако. Фармерке су биле панталоне типичног човека са Дивљег запада из 1850. године. Или, прецизније, фармерке су настале од каубојских панталона „Левис“ названих тако по имену њиховог творца Леvisa Штрауса.

Године 1849. Левис Штраус, син породице њу јоршких кројача искрцао се у Калифорнији у намери да опроба срећу као истраживач злата. Да би платио своју карту, он је својим сапутницима продавао комаде платна које је понео са собом уместо новца. По искрцавању у Сан Франциско остала му је само једна труба платна за коју се надао да ће је продати копањима којима су били потребни шатори.

Али како је у Калифорнији било увек топло и људима нису били потребни шатори већ чврсте, солидне панталоне, то је Штраус искористио прили-

ку и своје знање и почео да шије панталоне које је одмах продавао на лицу места. Чим је видео како му се послови развијају, он написа хитно писмо ро-

дитељима да му пошаљу што више платна. После извесног времена отворио је и фирму „Левис панталоне“ чији се облик и до данас задржао.

КОЖНЕ ЧИЗМЕ, МАМУЗЕ ИЗ ТЕКСАСА (горе). МАМУЗЕ ИЗ КАЛИФОРНИЈЕ, РУКАВИЦЕ ОД ЈЕЛЕНСКЕ КОЖЕ, ЗАШТИТНИ ДЕЛОВИ ЗА ПАНТАЛОНЕ И ДВЕ ВРСТЕ ПАНТАЛОНА ОД КОЖЕ И КРЗНА

МАЧЈА ХРАНА

Школски надзорник Стабинс у енглеском месту Фани Комптону има само да потпише уговор у име своје мачке, а она ће да испуни све услове и заради богат хонорар од хиљаду фунти стерлинга за који је ангажована да на телевизији рекламира специјалну мачју храну за рачун једне енглеске фирме. Снежно бела, са упола црном главом трогодишња „Твинкл“ није племенитог соја. Мајка јој је била обична мачка луталица, па ипак је она однела победу међу хиљаду конкуренткиња њеног рода.

СПОРТСКИ КАЛЕИДОСКОП

● Име мексичког спортисте Пабла Гонзалеса нећете наћи у списку рекордера. Ипак, он је ове године забележио јединствен рекорд у бацању кладива. За време једног такмичења његово кладиво одлетело је далеко ван стадиона и пало посред једне живинарске фарме. Гонзалесов резултат: хиљаду разбијених кокошјих јаја. Сопственик фарме дошао је да се расправи с кривцем носећи тежак колац. Међутим, све се срећно завршило: фармерова кћи, Мерседес, која је дотрчала у помоћ свом оцу заљубила се у рекордера и њих двоје су се убрзо венчали. За свадбену торту било је потрошено 150 јаја.

● Осамдесетогодишњи Вилијам Вилкс кренуо је на пут преко Тихог океана на сплаву коме је дао име „Године се не рачунају“. У друштву с двома

мачкама и једним голубом-писмоношом, он намерава да превали 20 хиљада километара — до Аустралије.

● Француске алпинисте, Барбоа, Романана, Клеманса и Видала, који су се пели на Баволов врх у Алпима, висок 3.351 метар, захватила је снежна лавина. Снежна бујица вукла је планинаре 30 метара а затим их баčila у провалију дубоку 100 метара. Сви су остали живи благодарени томе што су упали у дубок снег.

● Недавно се у аргентинским листовима појавио овакав оглас: „Мушкарце који не познају осећање страха, који владају захватима циљу-циљу, умеју да изиђу на крај с

дивљим зверима, нежење уз то — молимо да ступе у клуб фудбалских судија у Буенос Аиресу.

● Најтежа спортска казна изречена је аргентинском фудбалеру Карлосу

Берману. За време једне утакмице Карлос се посвађао са судијом и нокаутирао га. Аргентински фудбалски савез дисквалификовао је убојицу на 99 година.

● Узбуђења која је преживљавао Мухамед ел Дајед, навијач тима „Арсенал“ за време једне утакмице за првенство УАР, завршила су се трагично по њега. Он је неколико пута падао у несвест и када би се затрела мрежа „Арсенала“, а и када би његов тим изједначио резултат. Навијач се нарочито узбудио када је његов тим победио и први пут за 27 година постао првак државе.

— Дивно! — узвикнуо је Мухамед ел Дајед и... умро.

● За време традиционалне француске бициклистичке трке „Тур де л'авенир“ на етапи Сен-Етијен — Гренобл, возач Зефел слетео је с друма у јарак и пао право на руке представника Црвеног крста који је био дежурни на том делу пута. Зефелу су одмах указали лекарску помоћ и он је наставио трку.

Патентирани змај

Ово је на изглед старинско возило, али, напротив, оно је све друго него старомодно. То је први патентирани „змај“ на свету којим се управља аеродинамичним путем. Ово ново возило за спорт на води достиже висину од 30 метара и вуче га моторни чамац о конопцу,

ВОЈНИЦИ-ДАДИЉЕ

У једном говору који је недавно одржао амерички сенатор Јанг, критикујући извесне појаве у војсци, рекао је да је број војника који свој редовни војни рок проводе чувајући децу својих претпостављених, или као кувари у њиховим кућама, толки да би се од тога могле формирати две ратне дивизије.

ПЕРСИЈСКИ МЕТУЗАЛЕМ

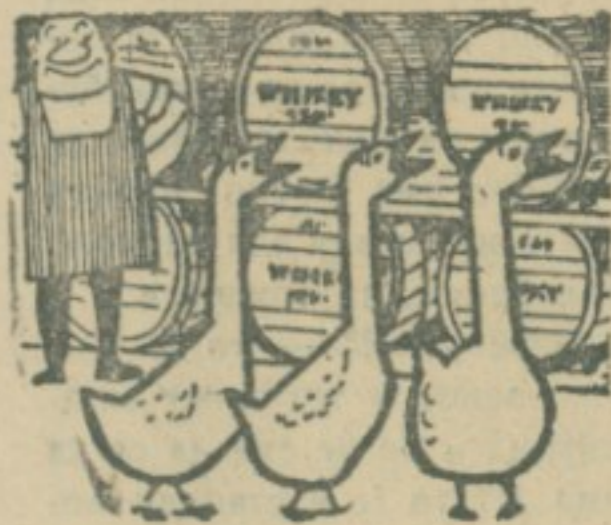
Техерански вечерњи лист „Етелат“ открио је на југу Персије једног човека који има 191 годину. У чланку, у који је објављена и фотографија, пише да овај метузалеми живи у селу Адаи. 900 километара јужно од Техерана, да се зове Сајед Абуталем Моусови, да је рођен 1772. године, да се женио пет пута и да његова садашња жена има 105 година.

ПАДУЖА КОБАСИЦА

Један пекар и један кобасичар из Пон де Веја, у близини Лиона, начинили су у „кооперацији“ правој цини од кобасице обавијене тестом. Њихова „кобасица у шлафроку“ дугачка је четири метра и тешка 4842 грама.

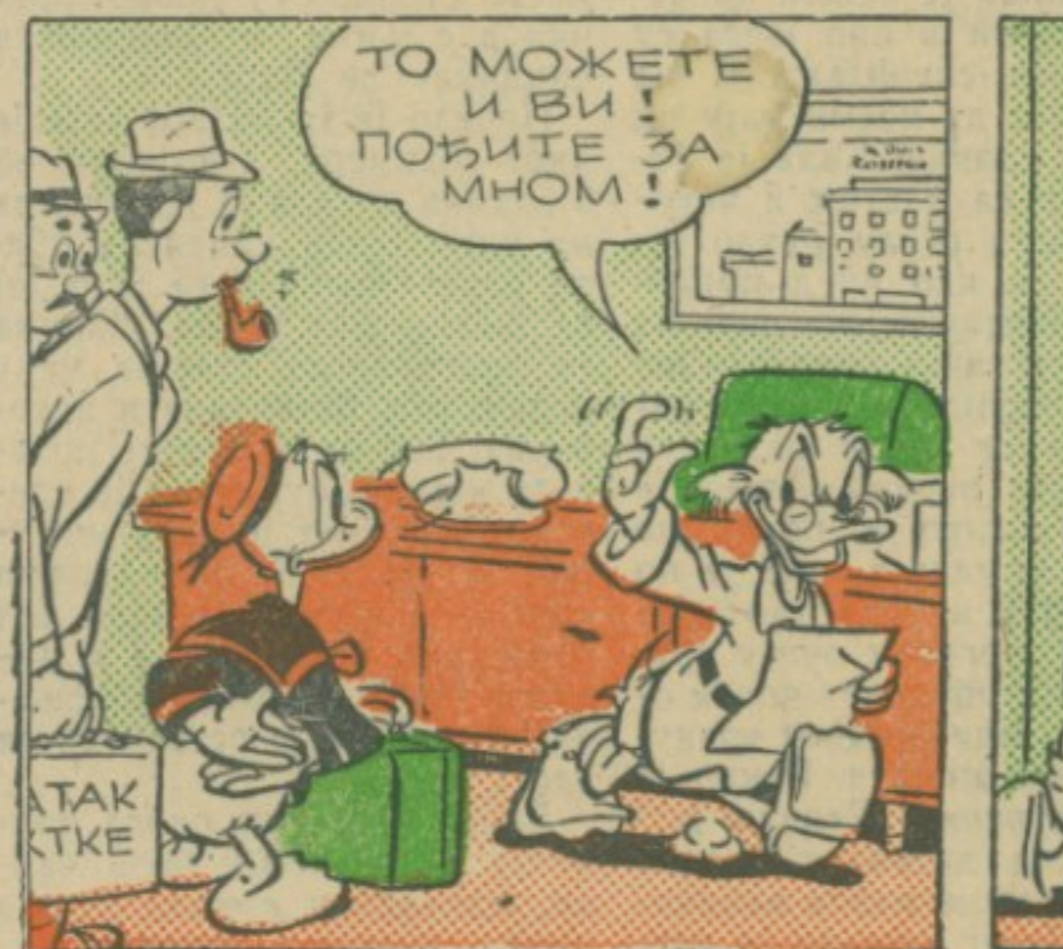
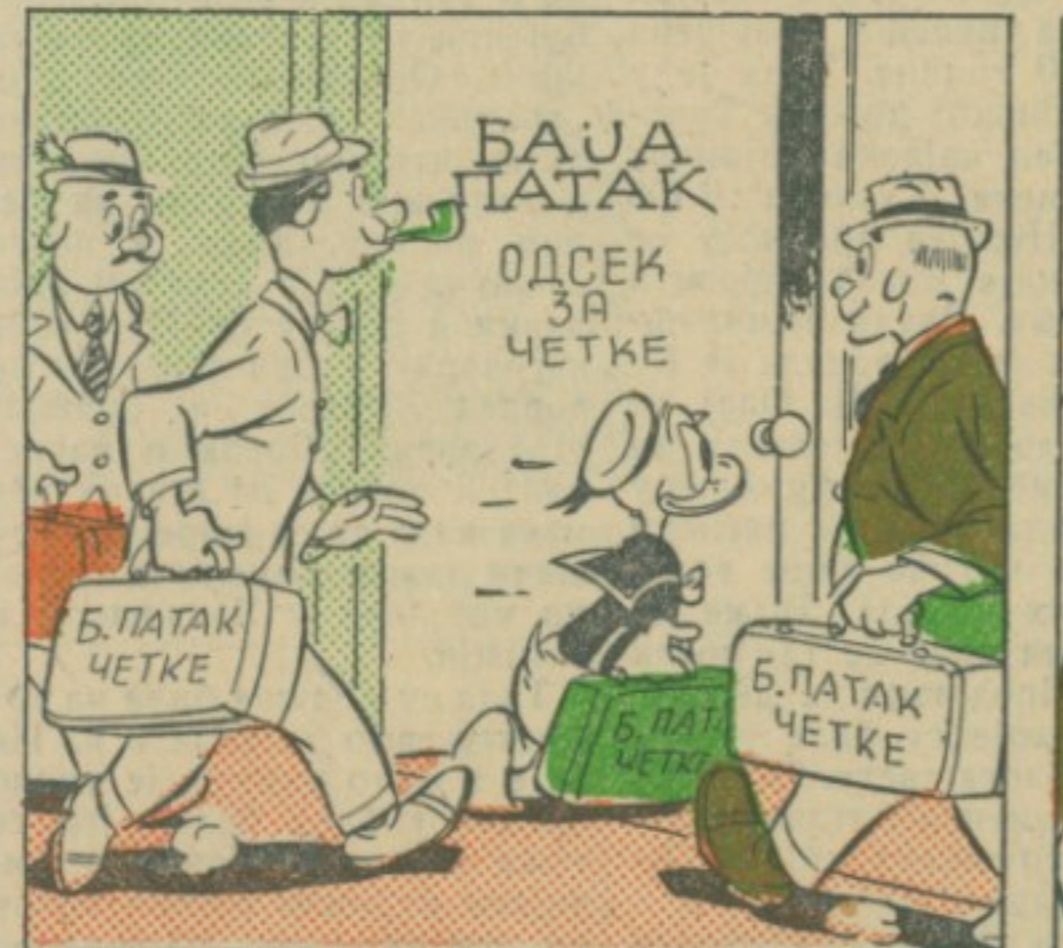
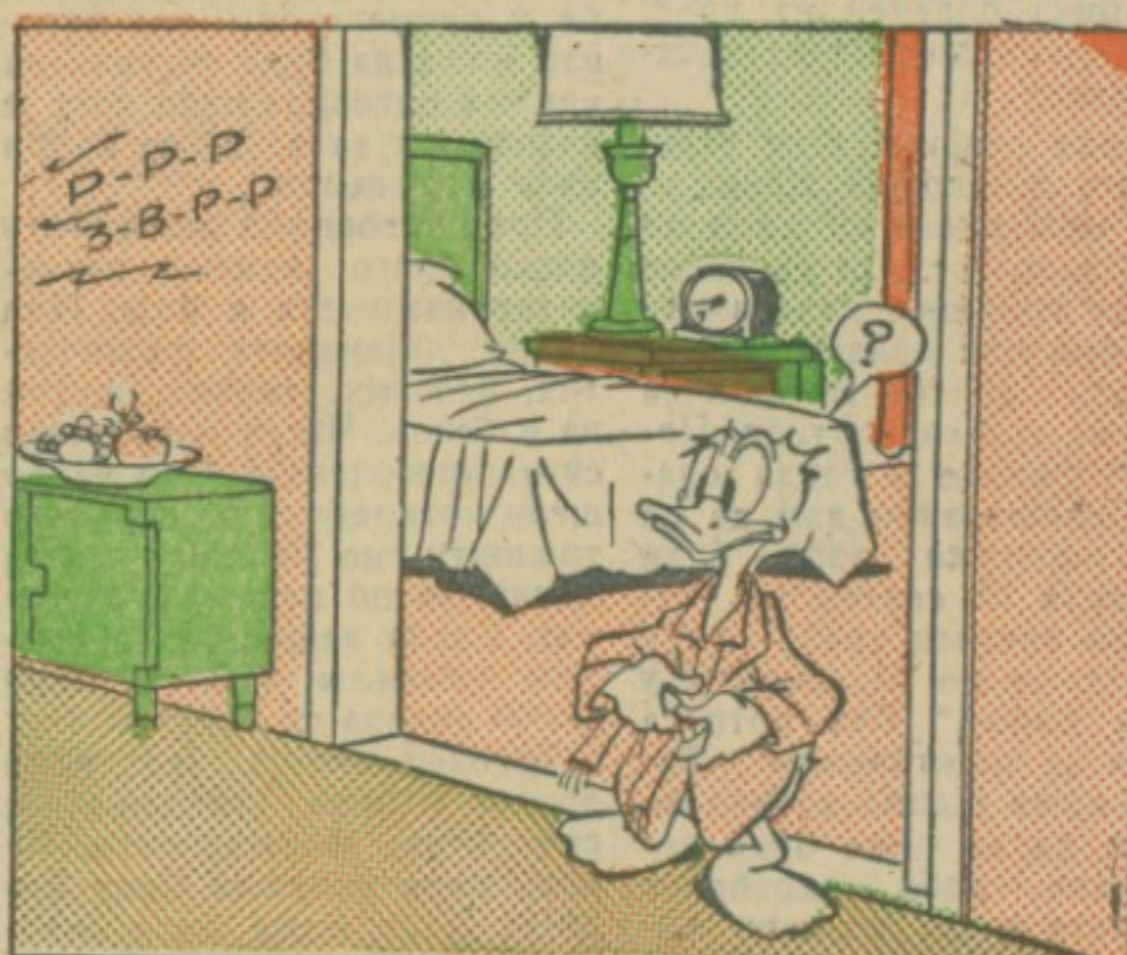
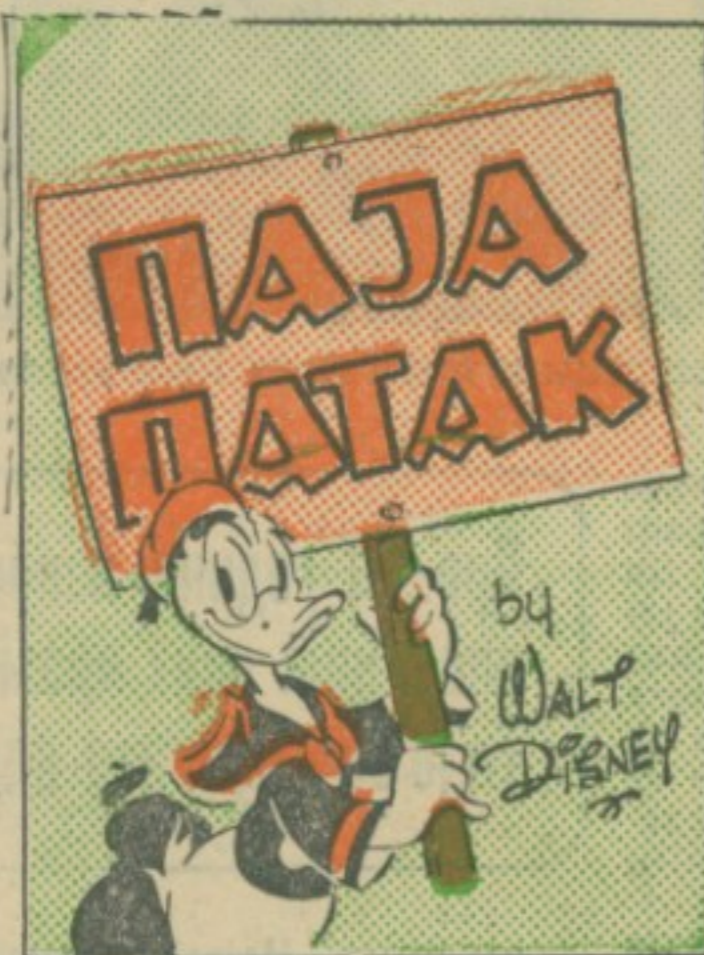
ПОУЗДАНИ ЧУВАРИ

Седамдесет гусака чувају залихе школског вискија једне фирме у Дамбертону. После деценија година гуске су се показале као изврсни и поуздани чувари који реагују и на најмањи шум.

КРАВА ЗА БЕРЛИН

Једна обична додуше добро однегована крава из Шлезвиг-Холштајна набављена је за деци одељак зоолошког врта у Берлину. Наиме, многа деца овог великог града никад до сада нису видела жуту краву и због тога је у права зоолошког врта одлучила да набави и ову „егзотичну“ животињу.

У КАНЦАМА МОНОПОЛА

У Лондону се налази се-диште Јединог труста дијаманата на свету: Де Бирс консолидирајте мајс лимитид. Ту се контролише и продаје 98 одсто свих дијаманата на свету. Сваки трго-вац драгим камењем сматра за велику част ако овде уопште сме да купи драгуље, а ко му је овде приступ уопште дозвољен. Свемоћни труст добија сваке године хиљаде и хиљаде молби. Дијаманти који се ваде у јужно афричким рудницама износе око 26 милиона карата годишње што представља вредност око 100 милиона фунти.

Код Де Бирса је свакоме трговцу дозвољено само једно једино „гледање“ онога комада који му је намењен; цена стоји поред њега — ценкања нема. Ако неки трговац не жели да купи, а то се сматра за сензацију, без речи бива одведен из куће; ту су други који једва чекају прилику.

Метод синдиката су тајанствене и самовољне. Позив упућен одабраним купцима личи на заповест. Он се шаље двапут годишње када закупљени бродови донесу из Африке милијардски товар и када се материјал сортира. Позив отприлике изгледа овако: „Саопштавамо вам да ће једна поштом робе бити приказана 10. септембра. Понуде за преглед треба предати најкавије до 31. августа у нашем бироу.“ Без потписа — без „с поштовањем“. Трговац може једино учтиво да замоли да за њега буде резервисана роба одређеног квалитета и да назначи коликом сумом располаже. Он такође сме да наговести какав облик и величину каме-

ње жели — али шта ће добити за то не постоји гаранција.

Када трговци из целога света стигну у Сент Ендрујс Хаус воде их у собу чији прозори гледају на север. „Северно светло“ најповољније је за доношење оцене о дијамантима. Тада се на посљужавнику уноси роба покривена свиленим папиром, поставља се на сто, папир се уклања а купац остаје сам са благом. Компанија Бирс има поверења у своје муштерије. Она зна да ни најмањи комадић неће приликом прегледања нестати. Овде за то нико нема потребе.

Дијамант у сировом стању какав се налази у јамама личи на обичан шљунак, евентуално са мало сребрнастог одсијаја; вероватно га на утици нико не би подигао. Потребно је велико стручно знање да се утврди квалитет робе у овоме стању али трговац може да буде сигуран да камење одговара цени која је назначена; за то су се побринули стручњаци.

Пред трговцима лежи милионско благо: камење различитог квалитета и боје. Има црних дијаманата, ружичастих, зелених, смењих, жутих па и белих. Чисти плаво-бели су најдрагоценији. Они избурушени котирају се на светском тржишту око 750.000 у нашим динарима по карату (1/5 грама). Скала завршава са смењим камењем чија је цена 45.000 динара по карату.

Трговац купује јер нема другог избора, „гледање“ је само ствар формалности. Па ипак када напушта Сент Ендрујс Хаус може бити сигуран да је направио добар посао, јер тржиште вапије за дијамантима. Поставља се пита-

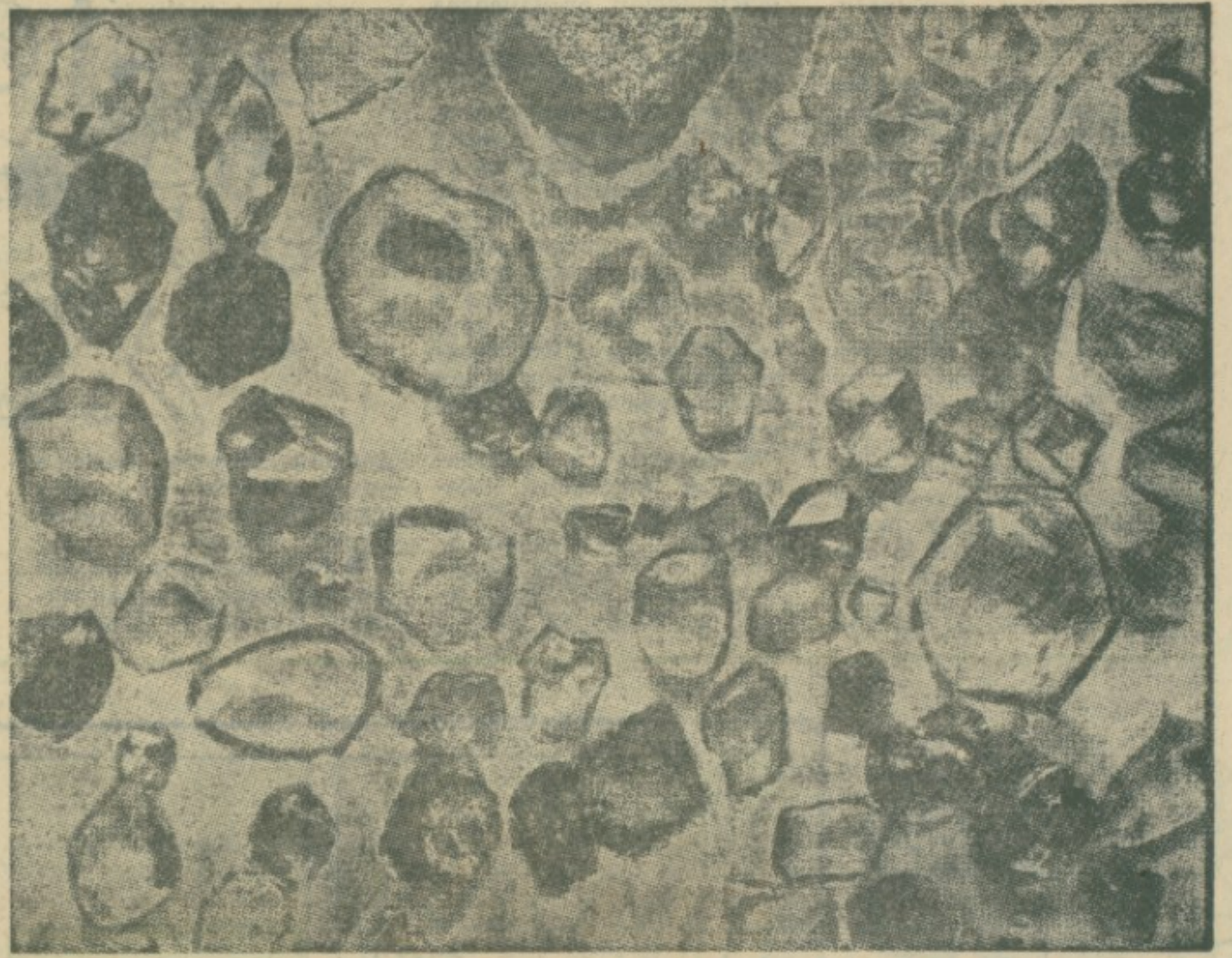
ње да ли понуда од 5.000 килограма дијаманата годишње не гуши тржиште? Никако, јер од пет тона четири су одређене само за индустрију, то јест мељу се у прах као средство за брушење, ставља на врхове бушилица, алат за сечење и на струг. Само 1.000 килограма одлази у индустрију накита.

Када је разгледање дијаманата готово ступају у дејство стручни брусачи дијаманата. И они имају интернационални центар. Белгијски град Антверпен је декласирао Амстердам и себи осигурао светски реноме града у коме се брусе дијаманти. Тамо у Пеликан стриту седе занатлије које је мучним, често вишедневним радом од неугледног „шљунка“ стварају дивне чудесне брилијанте који се преливају у свим дугиним бојама.

Чак се и прах бриљивно сакупља. Он се одмах користи за котурове за брушење који прерађују најтврђи од свег камења. Дијамант стоји на врху скале тврдоће (10) и тврђи је 1400 пута од сафира који долази одмах за њим. Као краљ свег камења он може да се прерађује само са себи равним.

Да би се добио материјал за брушење мељу се индустријски дијаманти у прах. Ма колико да је дијамант тврда лако се ударице распада на хиљаду комада. Његов прах меша се са уљем и премазује преко челичних котурова који се обрћу.

Бриљант мора да добије 58 равни или фацета (брушења стана на драгом камену) — 33 на горњој страни, 25 на доњој. Свака мора да стоји у одређеном углу према другој јер се иначе не би пости-

РАЗЛИЧИТИ ОБЛИЦИ И ВЕЛИЧИНЕ НЕОБРАЂЕНИХ ДИЈАМАНТА

ло максимално претамане светлости. Готов бриљант одбија 73 одсто светла. Да би била избрушена једна једина фацета потребан је рад од више часова. После тога се камење окреће и долази на ред следећа фацета. Тако се посао одвија данима, недељама, док се тврди материјал коначно не обради.

Често дијаманте пре брушења треба расцепити или претестерисати. То се дешава када се жели да се нарочито велики примерци, подеље у више малих комада. Цепане дијаманта је најосетљивији и најрисикантнији посао који се може замислити. Увек постоји опасност да се камење распадне у делове са којима више не може ништа да се учини, који немају „тело“ и који су сувише пљоснати да би се од њих могао избрусити дијамант. Сваки дијамант поседује „унутарњи раст“, индивидуалну способност цепања. Стручњак мора да на стотинити део милиметра нађе тачно оно место где ће да стави челично сечиво длетом које лаким ударом чекића преполови камење. Ту се ради о милионским вредностима!

Једна од најзбуљивијих операција цепања извршена је пре 50 година. Тада је у јужноафричкој држави Трансвал нађен највећи дијамант свих времена „Кулинан“: 3.106 карата! Његова вредност се уопште није могла изразити у бројкама. Влада Јужноафричке Уније поклонила је Кулинан Едварду VII. Овај га је предао специјалисти за драго камење Јозефу Ашеру у Амстердам да га расцепи у што је могуће више великих лепих комада. Може да се замисли како се тај човек осећао. Пред њим је лежало благо у коме су биле уперене очи целога света. Више ме сеци је камење испитивао конзорциј стручњака које је Ашер позвао.

Приближавао се судбоносан дан. Кулинан је лежао на челичној плочи а око њега су се окупили специјалисти из целога света да посматрају од лучујућег удараца. Када је Јозеф Ашер са длетом и чекићем пришао столу рекао је: „Осећам се као пред погубљење.“ Поставио је сечиво на маркирану тачку, оклевао не колико секунди а онда ударио. Чуо се јасан звук. — Кулинан се распао. Ашер се узбуђен сачувао и почео да разгледа комаде а тада је подигао главу и погледао присутне. Из његових очију врачичко је тријумф какав човек осећа у најувисенијим тренуцима свога живота. Рекао је само две речи: „Успело је!“

Циновски дијамант распао се на 9 комада разне величине; од сваког комада је касније, дугогодишњим брушењем настала прворазредна

Пре 50 година извршена је најзбуљивија операција свих времена цепање дијаманта. То је био Кулинан највећи дијамант на свету

драгоценост. Највећи комад од 530 карата налази се још и данас у жезлу Велике Британије. То је „звезда Африке“ који је до данас остао неоспорни краљ дијаманта. Да би се смањно ризик данас се камење тестира. Овај посао се обавља са необично танким сечивом тестере на машински погон. И ту се дијамантски прах употребљава као шмиргла. Тестерисање је такође посао који траје недељама.

Што више руку обрађује камење, тим је већа његова цена. Колико ће висока бити коначна цена одлучује се на берзана дијаманата у Антверпену. Тамо се под старинским сводовима састају купци и продавци из целога света. Они седе за дугим столовима једни преко пута других са пинцетима и лупама и разгледају робу; при томе влада мртва тишина. Одавно су већ од „шљунка“ постали блистав дијамант, по боји, чистоћи и величини поређани на белом папиру. Када се посао закључи устају купци и продавци и рукују се. При томе изговарају стару формулу поздрава: „Мазел и броше!“ што значи „Срећа и напредак“ и потиче из старих времена када су се јеврејски брушачи драгог камења и трговци населили у Холандији и Белгији.

Тада су додуше били на тржишту само дијаманти из Индије а жуто камење је имало предност бред белим јер се теже налазило. Данас су индијски рудници готово потпуно искоришћени. На њихово место ступили су јужноафрички а с њима и лондонски синдикат Де Бирс.

Почело је то овако: дете је днот фармера, девојчица од 6 година донела је једнога да на кући један камење са обале реке Орање зато што јој се његов сјај допао. Данима је драгоценост стајала међу играчкама, безвредна и некорисна. Тек када је дете показало камење оцу, ствар је кренула. Цео свет је наћуљно ушн. И Де Бирс је наћуљно ушн — и ускоро је цело подручје око реке Орање и његовог ушћа постало забрањена зона. Тако је остало до данас.

Дан и ноћ дуж овога подручја патролирају брзи чамци, извиђачки авиони круже изнад пустиње, ципови крај старе уздуж и попречно, а у овоме послу учествују и љу-

ди који прате сваки траг који се оцртава у песку. У забрањеној зони тежак је рад да би се земљи отргла њезна блага. Под жарким пустињским сунцем уклањају се у песак лопатасти багери, булдожери уклањају дијамантску земљу а преко постројења за извлачење руда односе се скупоцени прах у машинске прах употребљава. Потребно је пресејати 250 тона стене, песка и камена да би се нашао један једини карат дијаманта који се може употребити у индустрији накита. Чак ако се овде урачунају и индустријски дијаманти, долази само један део дијаманта на 29 милиона делова земље.

Дијаманти леже у такозваној „лулама“ (плави песак) окомито као стубови у земљи. Вероватно су пре неколико милиона година вулкана под огромним притиском згуснули угљеник у дијаманте.

Највећи рудник је „Премјер“ у области Кимберлеј. На „лули“ из које се свакодневно извлачи 16.000 тона „плаве земље“ већ се стигло на дубину од 900 метара а што се дубље иде тиме су налазишта оскуднија. Но већ су откривена нова налазишта где је пустиња управо преплављена дијамантима. Али синдикат их не искоришћује; вади се само толико колико је потребно да потражила увек буде већа од понуде. Кажу да Де Бирс има преко милион карата на лагеру али намерно не избацује на тржиште.

„Цене увис!“ — то је највиши закон у трговини дијамантима и он не сме да се уздрма. Стога је и створен монопол. Конкуренти Де Бирса били су приморани да се безусловно потчине свемоћном трусту.

Тајанствени дијаманти! Колико несреће и смрти, колико наде и радости је њихов чаробни сјај већ донео људима. Па ипак он их претвара као мушице светло: само мало их мисли на то да от може и да их сагори.

ПАНАМСКИ КАНАЛ

Готово десет година је Гетале са својих 35.000 радника савладавао безброј проблема и тешкоћа. Али, канал је коначно 1914. године био изграђен и први брод је прошао њиме. Све до 1920. године, званачно он није био отворен за саобраћај а када је најзад пуштен постао је веома користан светском транспорту.

После толико година служења светском транспорту може се направити биланс — Панамски канал је оправдао труд, време и новац који су уложени у њега. Али и сада се могућности плавоки — да би овај међународни поморски пут био од још веће користи разматра се могућност грађења још већих устава.

(Крај)

Бродови који плове из Атлантика у Тихи океан прелазе од тог времена 12.640 километара (7.900 миља) мање, јер више није потребно да се обилази Јужна Америка око Корнорна. Преко 10.000 бродова под свим светским заставлама пролазе годишње овим каналом, а сам пут траје десет сати.

МОДЕРНИ ВИКИНЗИ

На обали малог Језера Вадсе у усамљеном пре делу Данске васкрсло је камено доба. Четрнаест људи: мушкараца, жена и деце живе овде (на радост туриста) под истим напорним условима каквим су били изложени наши прапрци. Они стају у примитивним колибама од тресета, сламе и дрвета, возе се преко река у орањацима (врста чамца) и одевају се у крзна животиња које су сами убили. Домаћица из каменог доба мора свакодневну храну да меље између два тешка камена. Месо се пржи на огњишту, а иду боси.

Без сумње да деца највише уживају у овој животи у слободној природи. Сузана, девојчица „из каменог доба“ на пример не мора овде да пере косу и нико јој неће рећи: „Немој да запрљаш своју недељну хаљину.“ Њезина

У ДАНСКОЈ: ВИКИНШКА ПОРОДИЦА ОДЕВЕНА У КОЖЕ ИЗВЛАЧИ ЧАМАЦ НА ОВАЛУ.

мајка из каменог доба, тридесетогодишња Грете Јохансен у грађанском животу домаћица која барата машиничким за прање рубља, усисивачем и роштиљем) никада не тражи од ћеркице Сузана да иде зубном лекару.

Примитиван живот на Вадсе језеру у прапрелу Лимфјорда не представља неку веселу досетку ни игру неколико настраних људи који на тај начин желе да побегну од данашње цивилизације. Њихов живот стоји под строгом контролом експерата и археолога који из овога експеримента очекују значајне научне резултате.

У питању је ово: Како је живео човек пре 5.000 година? Са каквим је тешкоћама морао тада да се бори? Под каквим условима је савладао овакве услове живота?

Наравно да је туристима то свеједно. Они ову реконструкцију посматрају као добро дошлу атракцију на годишњем одмору. Они долазе масовно да не би пропустили

тај веома интересантан приказ најлепше у Данској. Већ разор. Предео у коме је оживљено камено доба убраја се у ни излет у Фредериксунд.

ЗЕМЉА СЕ БРЖЕ ОКРЕТАЛА

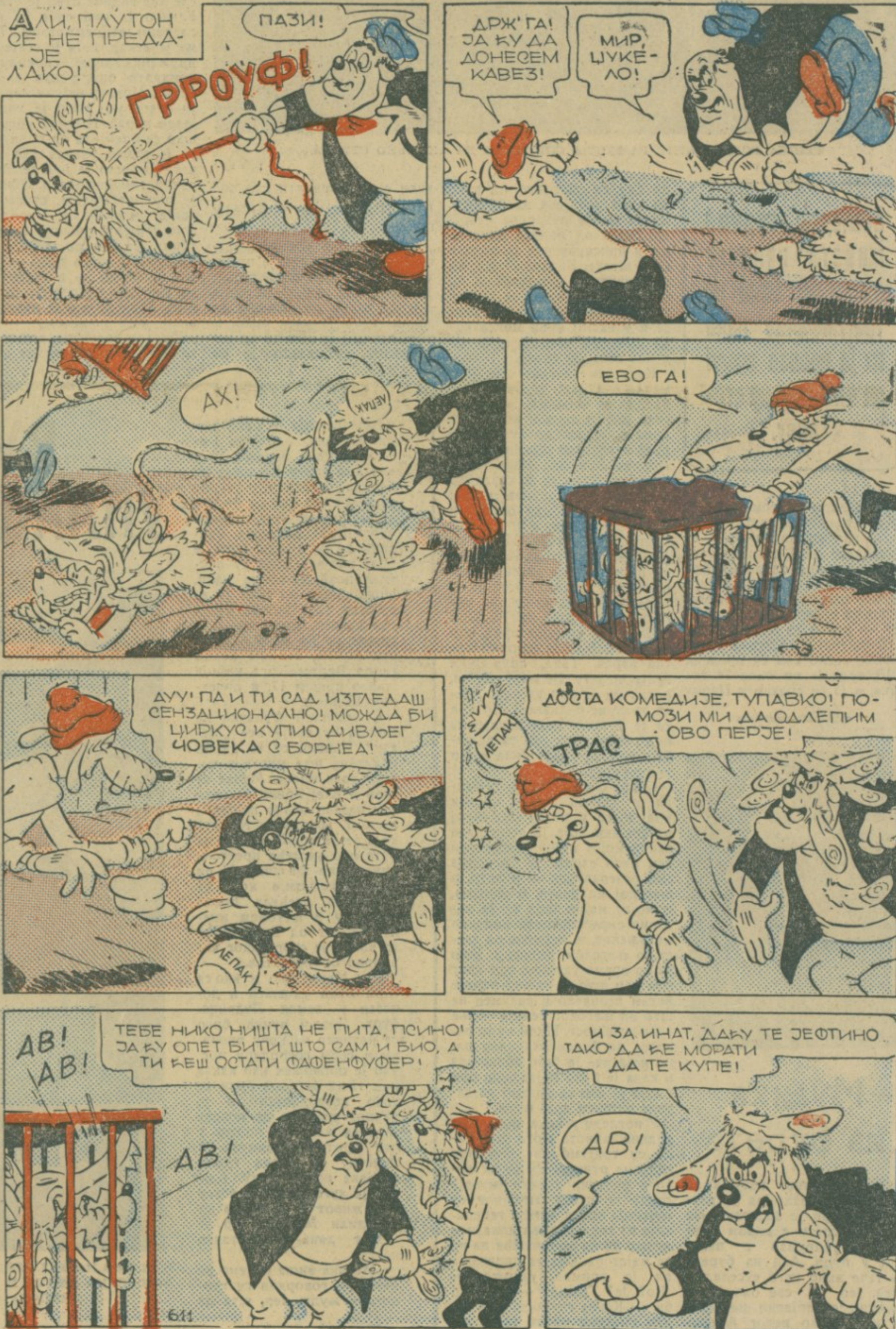
Током прва три месеца ове године наша Земља „изгубила је корак“ и све до половине марта окретала се брже но иначе — изјавио је недавно доктор Шигетака Ијима, директор одељења за мерење времена астрономске опсерваторије у Токију.

Према мерењима јапанског научника Земља се у том периоду од једног петохилјадитог до једног десетохилјадитог дела секунде окретала брже око своје осе. Разуме се да ми, становници Земље, ни смо приметили ово убрзање, али је оно, по речима доктора Ијиме, био узрок необично хладне зиме.

Опсерваторије у Паризу, Вашингтону, Гринвичу, Алжиру и Москви такође су забележиле одступање од нормалне брзине којом се иначе окреће наша планета, али нису нашле и узрок том одступању. Јапански научник верује да је нашао тачан одговор: до убрзања је дошло искључиво због ненормално ниског ваздушног притиска. У међувремену и француски научници дошли су до истог закључка. Али, још и данас није научно објашњено на који начин промене у ваздушном притиску механички утичу на окретање Земљине лопте.

Астрономи и метеоролози верују да је за ове „земљске“ неправилности криво Сунце. Али како, због чега — то треба тек открити.

ПЛУТОН У ЦИРКУСУ

СУЗАНА, ДЕВОЈЧИЦА ИЗ „КАМЕНОГ ДОБА“

ВРЕДНА ДОМАЋИЦА НА ПОСЛУ

НЕУСТРАШИВ А СТРАШНОГ ИЗГЛЕДА: ТАТА ВИКИНГ.

СУПЕР-ПАС

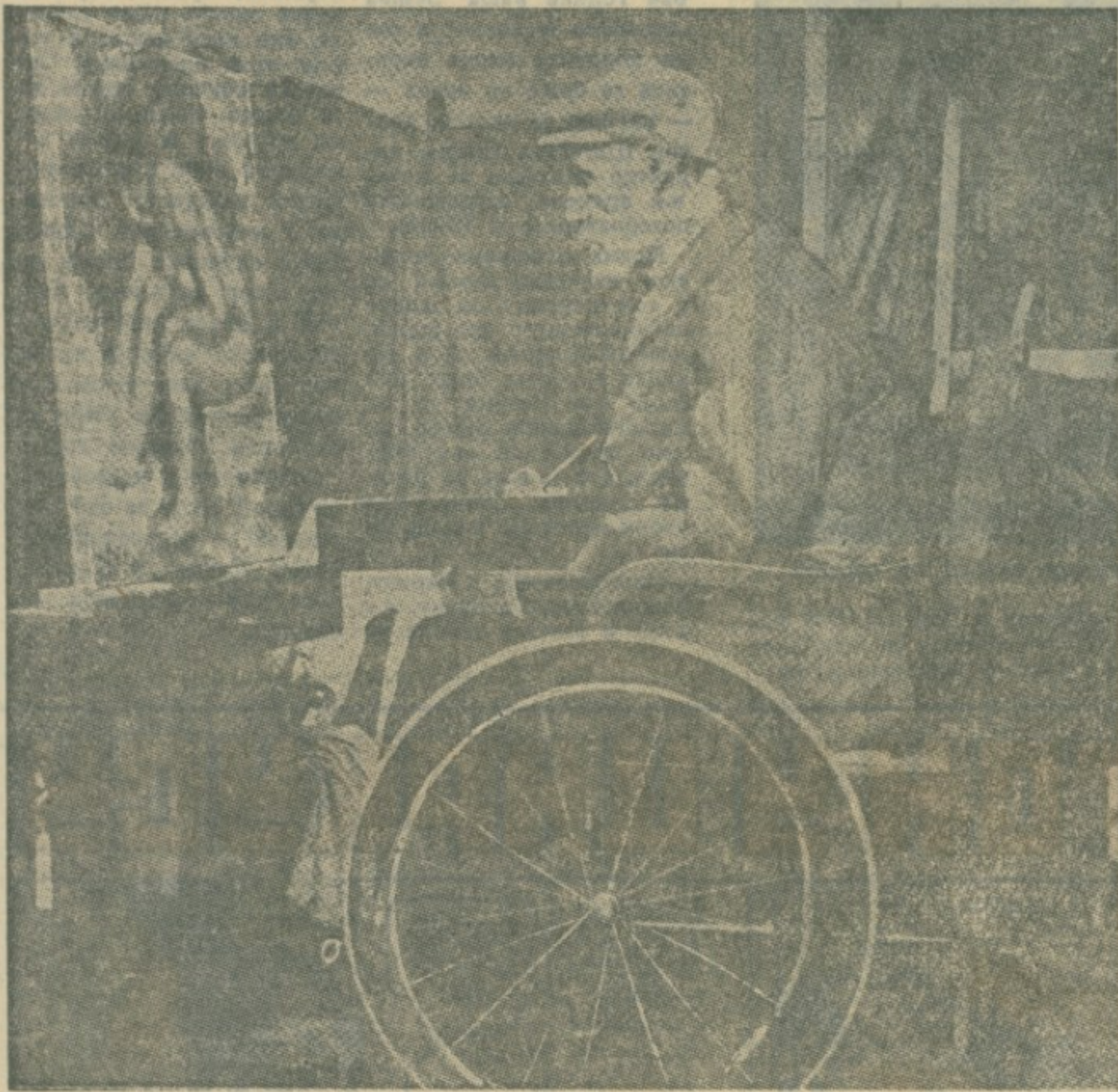
Раст лава, хитрост газеле, интелигенција и крволочност вука, али такође и љупкоост јагњета, то све треба да буде супер-пас кога жели да створи јужноафрички лекар др Маре. Већ десетак година он укрштава вукове, хијене и шакале са стотинама великих европских или афричких паса да би добио животињу која ће имати квалитете полицијског и домаћег пса. Др Маре је већ добио један хибрид тежак 90 кг кога зове „четврт-вука“ и за кога др Маре тврди да већ има низ жељених особина: тежину од 115 кг са висином рамена од 1 м, четвртас-

том њушком и скоро је без репа.

Наравно да ови опити нису текли баш сасвим глатко, извесне животиње су биле нарочито зле. Један пас настао укрштањем енглеске доге и холандског бернардиња је скоро пождерао једног лопова — а други су показивали знаке повременог лудила. Али „четврт-вука“ доктора Мареа већ побуђује интересовање полиције из Јоханесбурга која би желела да га користи за гоњење криминалаца и за заштиту усамљених фарми уместо њихових алзахских паса тешких свега 45 килограма.

ИЗ КЊИГЕ
ЖАНА
РЕНОАРА

Реноар, мој отац

ТЕШКА ВОЛЕЊТ НИЈЕ ГА МОГЛА СПРЕЧИТИ ДА АКТИВНО СТВАРА

Последње године живота великог оликара биле су тријумфалне иако их је провео везан за инвалидну столицу.

У једном старом писаћем столу код куће имам пар рукавица које су припадале мом оцу: светлосиве рукавице од веома fine не коже, и тако мале. „Огист Реноар имао је за једног мушараца невероватно мале руке“ — рекао је једном неко. Посматрајући недавно те рукавице сетио сам се пролећа 1915. када је он имао 74 године, а ја се вратио у Париз

Музика из бурета

Фигура вртног патуљка коју се сматрало да је изумрла поново је васкрсла. На једном бурету с вином седи патуљак-подрумар с пекаром у руци. Али из бурета не тече вино него весела музика, јер је све ово један звучник специјално начињен за кућни бар неког Американца који воли да попије.

да бих се опоравио од ране на доњи додије на фронту. Врата ми је отворила девојка, једна од модела мога оца, и вриснула кад је видела моје штале. Велика Лујза, на ша куварница, дотрчала је да ме пољуби. Споља се ништа није било променило, сем што се и у нашој кући могла чути туђава топова када би дувао северни ветар.

Када сам угледао оца који ме је очекивао у својој инвалидској столици, запрепастио сам се видећи колико је орогнуо. Нарочито су његове руке изгледале ужасно деформисане. Још пре више година реуматизам га је савладао и укочио му зглобове, а сада су му палци били окренути према длановима, а прсти савијени према доручју. Иако, он је сликао, као увек. Искривљени прсти пре су стискали него што су држали четкицу.

Изгледало је да се очи мога оца као и увек, смеју. „Промашиле су те овог пута, зар не?“ — као да је говорио његов израз. Тада, пружајући своју палету Великој Лујзи, рекао ми је као узгред: „Паз да се не оклизнеш. До мрака је у твоју част изгачала под“. Али, када сам га пољубио, његова брада била је мо кра од суза.

Остао сам неколико седмица, и дан за даном, седећи крај њега у малој плишној наслоњачи која је припадала некад мојој мајци, посматрао сам како слика. У паузама смо разговарали — о рату, о његовој младости, о женама, о мојој мајци чија га је недавно смрт оставила потпуно сломљеног, и, највише од свега, о његовом сликању. Баш за то време упознао сам свог оца као што га никад раније нисам познавао и разумео нешто од његовог генија — његову храброст. Имам пуно разлога да будем захвалан рани која нас је тако зближила и када је било објављено при мирје ја сам се вратио да заувек останем крај њега.

У погледу успеха, последње године живота мога оца биле су тријумфалне. Трговци сликама отимали су се за његове радове, велики музеји свуда по свету отворили су му своја врата, млађе генерације из свих земаља долазиле су као да на ходочашће да виде мајстора. Сва та признања он је примао уздржљиво. „Ко? Ја? Геније? — говорио би. — Каква глупост! Ако један уметник мисли да је геније с њим је свршено. Је-

дним спас је радити као роб и немати илузија о величини“.

Мада је био болестан његова делатност била је огромна. За њега није било важно да нађе лек својој болести, већ да може да настави да слика. Тако је увек било. У почетку, кад је оболео од реуматизма, покушавао је да

прсте одржи властичним тиме што је стално прметао три кожни лопте. Када више није могао да са стола узме лопте, играо се малим комадом дрвета бацајући га у вис и наизменично га хватајући једном па другом руком. Тако се борио да спасе своје руке за сликање.

Парализа је узимала маха, ноге су му отказивале послушност, са штапа је прешао на штале, а онда у инвалидску столицу. Једно време изгледало је да има наде. Један познати бечки специјалиста тврдио је да може да му поврати ноге. Отац се скептично осмехивао на то, али је обећао да ће се придржавати упутстава међу којима је спадала и храна за јачање. После месец дана овакве куре осећао се боље. Једно јутро лекар му је казао да је дошао дан да стане на ноге.

Мој отац је био у свом ателију, за штафелајем, спреман да слика. Док су моја мајка, човек који нам је помагао у кући и очев модел посматрали, лекар је подигао оца из његове столице. Први пут после две године отац је стајао. Гледао је око себе са очигледним задовољством. Тада му је лекар, који је стајао испружених руку спреман да прихвати оца, рекао да коракне. Прикупљајући сву своју снагу мој отац је учинио један корак. Његова нога тешко се одвојила од пода који је је вукао уназад као магнет. Начинио је још један корак, затим још један. Обишао је око штафелаја, стигао до своје инвалидске столице. Још стојећи окренуо се доктору: „За ово ми је била потребна сва снага воље — чврсто је рекао — и ништа ми од ње није остало за сликање“. Тада је сео и никад се више није подигао.

Од тог тренутка живот мога оца био је ватромет ства-

рања. Уколико су његови болови били неподношљиви, утолико је више сликао.

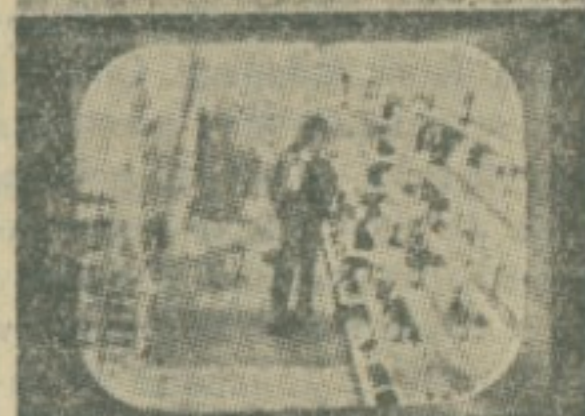
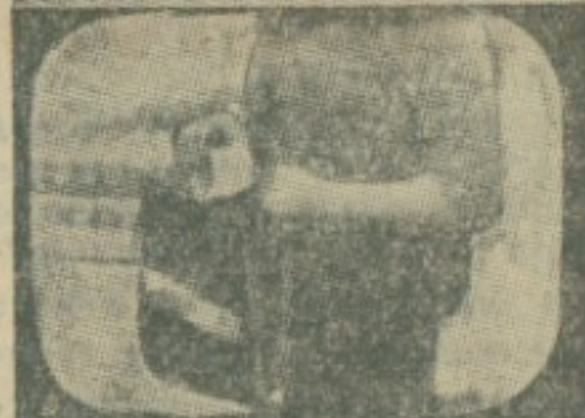
Прича се да је у то време парализа била узела толико маха да су морали да му везују четкицу за руку. Међутим, истина је то да је његова кожа постала тако нежна да му је додир са дршком четкице био болан. Да бисмо то ублажили стављали смо му комад меке тканине у шупљуину длана. Четку је, међутим држао сам.

Неко од нас припремао би му палету и додавао једну четкицу за другом, већ како му је која била потребна.

Толико га је болело док је испружао руку и замакао четкицу у терпентин да је морао неколико секунди да се одмара, пре него што настави рад. И његов глас, када је покушавао да говори ведро, звучало је тада нежно. Али, до последњег даха рука му је остала сигурна као код младог човека.

Једног дана морао сам да одем до Нице. Нека плућна инфекција задржала је мог оца у соби. Затражио је своју кутију с бојама и четкице, а онда се дао на сликање једне вазе са анемонама убраним у његовој башти. Неколико сати толико се био поистоветио са цвећем да је заборавио на своју болку. Тада је дао уобичајени знак да му неко изруке узме четкицу и Велика Лујза чула га је како каже: „Мислим да почињем да се понешто у ово разумем“.

Те ноћи, у 78. години, мој отац је умро.

ЛОПОВИ НА ЕКРАНУ

У борби против дрских лопова у робним кућама дирекција једне велике робне куће у Норт Хемптон (САД) добила је битку. Пет телевизијских камера посматрају сваке секунде покрете руку бескрупулозних „муштерија“. Помоћу широког угла телеобјектива и компликованог система укључивања бли дјелна намештеница на монитор екранима над „ловцима у мутном“. Ако се испред камера појави неки мајстор у уметности „потајног куповања“ она алармира преко радио уређаја кућног детектива који одмах позива на одговорност ухаћеног прекршитеља.

ВУК СЕ УПЛАШИО РАТА

ПРИ КАО И ОВАЈ ВУК ИЗ КАНАДСКИХ НЕПРОХОДНИХ ШУМА ВУО ЈЕ И МЕЛАК, ПРИПИТОМЉЕНИ ВУК ХЕРЦОГА ОД ВИРТЕМБЕРГА

Вучица која је, како тврди легенда, одгајила Ромула и Рема позната је у читавом свету јер нема уш беника за историју старог века у коме она не би била поменута. Али, обичан стрип-Вуја избегава близину људи и због тога је број курјака који су постали познати веома мали. Ипак, један од њих је изузетак који је као ирмизак вучица ушао чак и у историју. То је био приликом вук Мелак, својина херцога од Виртемберга који је живео крајем 17. и почетком 18. века.

Становници Фалачке на зивали су своје псе „Мелак“. Чинили су то да би показали шта мисле о човеку тога имена. Мелак се звао и овај припитомљени вук назван овако по француском генералу Мелаку који је за време шпанског рата око наслеђа престола опустошио Фалачку. И поред несимпатије које су Фалачани осећали према генералу и његовом имену, херцог од Виртемберга волео је свог црног четворног пријатеља.

Вук Мелак био је као са свим мали уловљени и донесен у замак Лудвиксбург. Дивљи вучић брзо се навикао на нову околину и свом господару постао је привржен као какав пас. Њих двојица били су тако нераздрожни да је херцог одлучио да поведе Мелака када је пошао у рат против Француза. У почетку је ратна гужва пријала црном вуку. Али, рат је дуго трајао и логорски живот и пуцања су дојадили Мелаку, јер је једног дана једноставно нестало.

„Мелака више нећемо видети“ — говорили су херцогови људи. Јер, шта да

ради један вук, чак и припитомљен, када се једном нађе у слободи? Зар се неће упутити у најближу шуму која је, као и све европске шуме у то време, била пуна његове браће?

Мелак је био прави вук, иако припитомљен, уз то још и црн, али он ипак није учинио оно што су сви претпостављали да ће учинити. После извесног времена појавио се у замку Лудвиксбург баш као прави пас који увек налази пут до своје куће. Најзанимљивије и најчудније било је то што је Мелак, да би стигао до замка, морао да преплива реку Рајну. Друга могућност није постојала, јер који би чамција или секлеција повео преко реке једног великог црног вука! Не, Мелак је загазио у воду и препливао је брзу реку. Одмах је био послан један скоротеча да ову вест однесе херцогу на ратиште.

После херцоговог повратка из рата пријатељство између Мелака и његовог господара постало је још чвршће. Али, остали житељи замка и даље су били неповерљиви према вуку. „Нису се усуђивали да му верују“ — лише у једној забелешци из тог времена.

Године 1711. херцог од Виртемберга повео је Мелака у Франкфурт на крунисање Карла VI. Крунисане свечаности праћене сталним пуцањем нису се свиделе вуку и он је олет нестало. Само, овог пута херцог се мање бринуо због његовог нестанка. И имао је право: вук се олет вратио у замак где је било тихо и где се није пуцало. Ту, у замку Лудвиксбург остао је до краја живота.

ИЗ СТАРОГ ЗАГРЕБА

О судбини првог јавног купатила у Загребу решавали краљеви и папе јер су се око њега спорили грађани и бискупско насеље на Каптолу

У старом Загребу већ се у XIII веку помиње јавно купатило. Оно није било на Сави, већ у самом граду, и то по несрећи баш на самој граници између „вароши на грчким горицама“ и оном делу Загреба којим је управљао бискуп — Каптола. О овом купатилу расправљало се још 1291. године, наиме, било је приватно, и њиме су најпре управљали калуђери реда цистерцита, па је с њих прелазило власништво и на појединце или је пак давано у закуп. Тако га је 1339. године користио и судија (судац) слободне вароши Греча — Ни колета за 60 динара годишње најамнине.

„СЛАТКИ ТЕРЕТ“

Пре него што ће полетети преко океана пријавио је неки Свен Ленингер као ручни пртљаг своје седам месеци старе близанкиње Сару и Софију. Цариници су забележнито гледали у укусне корпе у којима су близанкиње биле смештене. Шта да раде? Пустили су „слатки терет“ да пређе границу неоцаринен.

То старо загребачко купатило састојало се од неколико дрвених зграда, у коме су биле саграђене „коморе“ за појединачно купање, а могла се користити и топла вода. Ту се „парило“, и брчкало у неким коритима, а водом се снабдевало из потока који је варош Греч раздвајао од поповског Каптола. То јавно купатило било је, у ствари, нека врста амама.

Али и поред тога што су за купци купатила у одређене дане морали имати и топлу воду не само за каде већ и за базен, у коме су се купали сви одреда, били су обавезни да држе у њему и „барбире“ који су ту бријали и пуштали кув „на рожиће“. Закупци и привремени власници били су исто тако дужни да о свом трошку дограде и још нека дрвена здања како би купатило могло да прими што више посетилаца. У једном уговору из 1364. године каже се да су закупци браћа Тома и Иван и њихови потомци дужни — „сваких четрнаест дана бријати монахе по купатилу (управитељ купатила) или по бријачима, и то у купатилној згради или у манастиру, а за пуштање крви — а пуштали им крв — четири пута годишње“.

У манастирима се тада добро јело и пило, а као једини лек од задриглости — било је пуштање крви. „А када се купатило буде грејало за друге да се калуђери слободно купају, а купатилне сауге да су им на службу“ — што значи да их трљају (масирају), и ако су се прејели, да им олакшају желудац и црева.

Градско купатило доносило је добре приходе, што опет значи да су се стари Загребчани волели „бањати“. Међутим, око њега је увек било нетезање коме, у ствари, припада и ко треба да користи његове приходе. И кад су некога хтели да дарују, давало му се ово купатило у закуп. Око 1398. његов тадашњи власник Врх Проданић, као веленадајник, изгубио је право на њега, и краљ Сигисмуд да ровао га је верном загребачком бискупу Албену. О судбини тог купатила решавали су краљеви, а и папе, јер су увек постојали спорови око тога коме припада. Тако су решавали они највиши, а житељи вароши на Гречу и Каптолу међусобно су се парничили и водили крваве борбе за купатило и око њега.

Ово се купатило налазило на најживљој пролазној тачки између једне и друге општине, тј. између варошке општине и Каптола. Ту је постојао, таковзвани Писани мост, шаре

ни, преко потока Црквињеника, и кад би настали сукоби између ове две општине, онда су се ту водили најжешћи и најкрвавији окршаји. Године 1422. у тим међусобицама страдао је највише градско купатило и они који су се у њему затекли. Купаче су Каптолци истерали онако голе из здања, па их мучили „на сваки начин“. И то није био изузетан случај. Кад би се купали грађани с Греча, варошке власти постављале су око купатила страже, да би заштитили своје житеље који су жетели да „сперу са себе прљавштину, или пак да се лече“.

У средњем веку купало се врло често, и то у топлој води, јер се мислило да се тако најбоље лече заразне болести „и неке друге о којима не ваља говорити“. Осим купања — ту су „пуштали жилу и стављали рогове“, јер се мислило да пуштање крви ојачава здравље.

Међутим, ово купатило стари Загребчани и надаље је

било место више сукоба него „очишћења“. Грчани и Каптолци међусобно су пуштали крв — „без барбира и рогова“. Године 1572. за време великог загребачког сајма — оружани људи с Каптола провалили су у градско купатило па се у њему „збио тужан привор“. Све купаче су пребаци, издржавали их а једног, сасвим премлаћеног, одвели на Каптол и бацили у тамницу, на којој је „једва у њему нешто остало“. Тако Писани мост, који је званично варош Греч и бискупско насеље на Каптолу, није постао крвави само због сталних међусобица, већ и због злосрећног купатила које су тако радо посећивали грчки варошани.

Око 1510. године чак је и папа Леон X морао да интервенише коме заправо припада ово купатило, па је запретио и црквеним проклетством ако се не прихвати пре суда његових опуномоћеника. Али све је прошло по староме. Становници грчке вароши, који су већ навикли на црквена проклетства — тражили су, без обзира на правног власника, и на раније краљевске одлуке — „да ово купатило припадне њима, а не поповима“. И тако се спор продужио за још пуних стотину година, све док купатило није истроуило, а Грчани себи саградили ново.

Ово необично купатило, можда једно од најстаријих у нашим градовима, ушло је и у нашу лепу књижевност. Славни хрватски писац Аугуст Шеноа, који је црпао грађу за своја историјска књижевна дела из изворних архивских списа, у једном од својих најбољих романа, у „Златаревом алату“ помиње и ово купатило.

„Најљући крајници Граду (вароши на Гречу) бијеху најближи суседи: бискуп и Каптол. Ни књига не би испричала немиле те силе. Било те си грађани и бискуп назвали „Добро јутро“ из гвоздених лумбарда, било те је загребачки бискуп дао у градском купатилу на потоку похватати и на мртво испребијати суца и биљезника.

Славни иначе бискуп и бан Бериславић плијенио је из заседе загребачке трговце да му је и сам краљ писао да наличи више разбојнику него бискупу. Часни Каптол знао је по више пута пролетети цицјели град... а врло често се збило да у Каптолци у по бијела дана на краљевском сајму отели градским кметовима цицјели чопор волова... Укратко — живјело се сусједски, ал' се и разбијало сусједски, — а градско купатило, где су једни и други купали своја тела, било је чешије крваво него бистро...“

ВИДИМ

Истинита прича о подвигу једног Суворовљевог војника који је спасао своје другове

Завршивши борбу и прикупивши рањенике, чета капета на Лукова стизала је своје другове. Колона војника кривала се по уској стази над самом литицом готово читав километар.

— Не заостај! Не заостај! — викнуо је Луков. — Рањенике напред!

Пренели су рањенике на цело колоне и прешли још око километар-два. Смирло се. По чео је да дува ветар дижући и ковитлајући снег.

Војници су ишли сат, два, три... Капетан Луков је осматрао догледом не би ли видео догорске ватре својих. Али се кроз непробојну таму није ништа назирало. Мећава је заслепљивала очи. Ветар је стресао војничке огрчаче, односно капе, засипао снежним и глицјама оковратнике и кошуље, мрзнуо шаке и лице. Војници су се већ спотичали и клизали у мрак, све теже су превлакивали пут њихове одрвенеле ноге. Корак је био свак спор и спор.

— Не заостај! Не заостај! — викао је Луков,

Није страшило, већ истраживач

Као страшило изгледа овај истраживач Антарктика у својој одели која истовремено мора да га штити од ледених бура антарктичке зиме и да му осигура слободу кретања при обављању сложених мерења и метеоролошких осматрања.

АНЕГДОТЕ

ДА НЕ БУДЕ КАСНО

Једном су чувеног немачког лекара Фирхова позвали код неког богатог пацијента који се, у ствари, само мало посекао по прсту. Фирхов је на рецепту написао „Фластер“ и дао га богаташевом слуги рекавши му:

— Трчите брзо у прву апотеку иначе ће бити касно!

На те речи пацијент је побледео од страха:

— Зар је толико опасно, докторе?

Фирхов му на то одговори:

— О, да! Ако се ваш слуга не пожури, може се догодити да вам прст зацели тако да вам фластер не буде више потребан.

ЗАВЛУДА

Лекара Фирхова позвали су једном у двор неког веома богатог великог кнеза. Када је Фирхов улазио у палату, кнежев ађутант му рече:

— Успех у лечењу његове царске висости сигурно ће вам послужити у стицању лекарске славе.

Фирхов му на то мирно одговори:

— У заблуди сте, драги мој! Да ја већ себи нисам стекао славу, онда ме ви овамо не бисте довели гала-кочијама.

ЛОША РЕКЛАМА

Један професор Медицинског факултета у Оксфорду ставио је на црну огласну таблу у факултетској аули цедуљу на којој је писао:

„Овим свим студентима стављам на знање да сам постао лични лекар Његовог величанства краља Енглеске!“

Није прошао ни један час а студенти су испод цедуље крупним словима исписали први стих енглеске химне који гласи:

„Боже, чувај краља!“

Прошао је још сат. Већ се исцрпиа последња снага. Војници су се зауставили и полегали по снегу.

— Напред! Напред — наређивао је Луков на сав глас.

Али није било те силе која је могла више да подигне изнемогле војнике. И Луков се спустио на снег.

— Видим их! Видим ватре!

— одједном се зачуо неки глас.

Скочио је капетан у војници су живнуле. Гледали су сви:

на носилима се придигао рањени војник Иван Кожин и показивао руком напред.

— Види! Он види ватре!

пролетео је глас дуж колоне и војници су поустајали, дохватили пушке и пошли на пут. Развеселили су се.

— Ах, Кожине, окати! — дирали су га.

Прешли су километар али ватре никако нико да угледа. Они, ближи Кожину почели су да гуњају:

— Где су те твоје ватре?

Слагао си!

— Видим их. Ја их видим!

— говорио је као и пре Кожин и показивао напред.

Војници су осматрали али ништа нису видели а ипак ишли су даље.

— Види! Он види ватре!

Прешли су још километар,

а ватре нигде. Поново су војници почели да гуњају:

— Нећемо даље!

— Не верујте му!

— Браћо! — викао је Кожин. — Видим! Тако ми бога видим! Сада су сасвим близу.

Има их више. Пламте! — понављао је он и показивао стално руком напред.

Војници су ишли даље и уз пут гуњали и роптали. Стаза је скретала иза стене а када су дошли до олуке, одједном су, кроз мећаву и буру, доле, сасвим близу, угледали ватре.

Застали су сви не верујући својим очима.

— Видиш ли? — питали су један другог.

— Видим!

— Ах, Кожину, младићу!

Ах, окати! — радовали су се војници. — Први их је угледао! Ура за Кожина!

Сјурили су се сви доле, ка ватрама, ка топлоти, ка ратним друговима... Пренели су и Ивана Кожина поред других.

— Дај га близу ватре! Нека се огреје! Заслужно је! — позивали су оне који су га носили.

Пламен је осветлио Ивана во лице. Војници су га погледали и замрли: лице је било све опаљено, обрве сагореле, а уместо очију...

— Браћо, па он је слеп... — прошапутао је неко.

Синоћ, у боју, експлозија гранате избила је војнику очи али је пламен остао у њима.

КАЦЕШАНОВА КЋИ

ПО НОВЕЛИ
А.С. ПУШКИНА

ПОСЛЕДИЦЕ ОПОАДЕ ПОСТАЈАЛЕ СУ СВЕ ТЕЖЕ. НАМИРНИЦА НИЈЕ БИЛО ГЛАДОВАЛИ СУ И ВОЗНИЦИ И ГРАЂАНИ. ДАИ, ПЕТАР ЈЕ МИСЛИО САМО НА СВОЈУ ВЕРЕНИЦУ!

ЈЕДИНА РАЗОНОДА БИЛО МУ ЈЕ ЦАРКАЊЕ С НЕПРИЈАТЕЉЕМ. ЈЕДНОГ ДАНА КАДА ЈЕ ГОНИО ЈЕДНОГ, КОЗАКА...

ОН НАЈЕДНОМ СКИДЕ КАПУ И ПОВИКА. БИО ЈЕ ТО НАШ ПОДОФИЦИР

ДА СТЕ ЗДРАВО, ПЕТРЕ АНДРЕЈИКУ! ОСТАВИТЕ ТУ САЂУ. ИМАМ ЗА ВАС ЈЕДНО ПИСАМЦЕ!

ПИСМО?

ДА! ЈА НЕ РАТУЈЕМ ПРОТИВ СИРОЦАДИ! ЗБОГОМ, ПЕТРЕ АНДРЕЈИКУ!

Драги мој Петре Андрејичу, дуго сам била болесна и кад сам оздравила Цибарин је намерао оца Терасима да ме њему преда. Он ми прејми смртну ако не истрепанем да се удам за њега. Кроз три дана преба да му одговорим. Молиће своје генерале да нам шикотире лошању ланот...

ЖИВОТИЊЕ ШВЕРЦЕРИ

Кад бисмо забележили све трикове којима се служе шверцери да би прокријумчарили своју робу, било би потребно више новинских стубаца. Овде ћемо се задржати на улози коју животиње имају у кријумчарењу.

Пси би се кад би се правила ранг-листа свакако нашли на челу. Њихова интелигенција, разумевање човека, лакоћа дресуре и снажан инстинкт им омогућавају да учине велике услуге онима који их употребљавају за ову врсту посла.

Између осталог и њихов њух има огромну предност. Пси на великој даљини осете опасност и од тог часа се труде свим могућим силама да је избегну. У исто време и слух им је развијенији него код људи. Све ове квалитете они су наследили од својих дивљих предака и утолико су вештији уколико су им ближи.

Кад би њихови господари могли да их употребе наместо вукова или лисица корист би била још већа. То је запажено сто пута када се хајком ловила дивљач. Они су прелазили ловачку линију невидљиви и као фантоми тихо нестали.

Најефикаснији начин борбе против њих је супротставити им се, то јест сумњиве прилазе обезбедити другим псима. „Фамилијарни пакт“ се у овом случају не поштује. Напротив. Врло је интересно констатовати да полицијски пас има предност над псом-кријумчарем, вероватно због тога што осећа да га човек подржава.

Кријумчарење разних отрова, опијума, кокаина уносно је јер се зна да су то врло скупи производи и утолико се више њихово преношење кон тролише.

Пре неколико година цариници једне азијске државе су посумњали у караван који је често прелазило границу. После упорног трагања пронашли су начин на који је дрога шверцована: једној камили су дали да прогута металне тубе у којима се налазила

ТУНА РЕКОРДЕР У ПЛИВАЊУ

На Бахамским острвима у Карипском мору уловили су воолози једну туну, маркирали је и пустили. После 50 дана уловљена је истарба у близини норвешког лучког града Бергена. Животиња је дакле за кратко време превалила пут од најмање 8.000 километара што значи дневно 160 километара.

ИЗЛОЖБА СЛИКА У ЧАМЦУ

„Алфат терибл“ француског савременог сликарства, Бернар Лоржу (рођен 1908) опет је дао повода да се о њему говори.

Пошто је богат оригиналним идејама а заклето непријатељ свега апстрактног и сваког музејског достојанства Лоржу је своје најновије слике заједно са неким радницама своје жене изложио у пространом чамцу који се, долазећи из Белгије у дикцак курсу возика по Сени и наравно изазвао сензацију.

Полиција је у томе видела кршење саобраћајних прописа и ставила забрану на уметнички товар.

Као и све Лоржуове слике и ова најновија колекција одликује се јарким бојама.

НАЈЗАД НЕШТО НОВО: СЛИК АР ЛОРЖУ ИЗЛАЖЕ НА СЕНИ

ПОГРЕБ ПОСЛЕ ТРИ ВЕКА

На гробљу шведске ратне морнарице у Стокхолму обављен је недавно, уз све војне почести, необичан погреб: сахрањени су остаци дванаесторице морнара са „Ваза“, шведског ратног брода из 17. века који је пре две године у стокхолмском пристаништу извучен с дна мора.

Погреб је обављен тачно 335 година од дана несреће када је „Ваза“, брод од 1.400 тона — понос шведске флоте из времена тридесетогодишњег рата, на својој првој пловидби, свега „четврт часа“ после поринућа и под пуним једрима потонуо. На једрењаку се на азило 133 морнара и 300 војника од којих се најмање 50 утопило.

На гроб безимених морнара постављен је споменик од црног гранита украшен једним лангером из 18. века који је припадао неком другом броду нађеном у близини места на коме је потонула „Ваза“.

Из времена Робин Худа

Идеално склоните пред-Енглеској. Ту може да се ставља унутрашњост овог сти дванаест људи. Прича се преко хиљаду година старог да је још Робин Худ знао хрста у Шервудској шуми, у за ово склоните.

КОЊИЦА ПРОШЛОСТИ

Прича, можда измишљена, о догађају и људима који су вероватно истинити

Ледени ветар је брисао равницом, повијао високу траву и шибао ознојена лица коњаника.

— Брже, брже! — викао је један од њих, а копита коња су чупала бусенове траве и размицала је својим запенушеним грудима.

— То је... лудо... изморићемо наше коње! — пробио се један глас кроз ветар. Али нико од десет људи није зауставио свога коња него још удвостручио напор да стигне првог који их је стално подстицао:

— Брже!
Са својим танким, мало по вијеним носем, својим мршавим образама које је уоквиривала брада, са својим усправним ставом тај човек је личио на некадашње трагаче за златом. Али овог пута није било у питању злато. Они су трагали за једним човеком.

Коњи су галопирали један крај другог захуктали, уз скрипање суве коже на седлима и удржано ништање.

Све те звуке односио је ветар и стварао око коњаника заглашан мир док су јурили кроз океан високе траве из кога се јављало прво бледило зоре.

— Малишан се сигурно повукао у утерицу у Сток-Року. Он је тамо увек одлазио да лови са својим црним ђаволом! — речи „воће“ се замрсише у његовој бради, а он се окрете неколико пута у седлу да би осмотрио околину. Метална плочица на грудима његовог кожног прслука блесну плавичастим одсјајем звезде.

— То није ни први ни последњи метеж који је избио у кафани дебелог Пена. Малишан није једини кривац...

— Престани, Слутере, можемо још поверовати да си и ти за црне. Ако бисмо сви го ворили тако — пси би владали у Мирстону.

— Жозе је синоћ био само жедан...

— Сада то више никад неће бити! Пожуримо, момци!

— Рекло би се, — примети Слутер — да хватамо ноћ, време, прошлост. Ми жалимо за временом када ни дрскији од Жозеа нису смели да прекораче Пелов праг. Зар нисмо коњица ноћи, прошлости?

Звезда је заблестала на шерифовом прслуку када се окренуо у седлу према Слутеру. Његове ноздрве су биле стиснуте а образи издужени још више.

— Доста, доста! Прочитао си много купусара, зато и знаш те фразе које нико не прихвата.

Човек, кога су звали Слутер, ућута али на његовим о-

пуштеним уснама се оцрта ту га. Мора да је био мали растом јер се рђаво држао у седлу а поглед му је лутао од шерифовог потиљка до профила другова покрај њега. Испитивао је та лица и мислио: „Шта ти је, Доде, учинио малишан? Да ли је пократио твоју стоку или убио твоје? Зашто онда у твојим очима светли жеља за осветом? А ти, Цоне, или ти Бастере? И ви Валтере, Тине, Шени? Ви нисте ни били у кафани када се све то догодило и шта хоћете сада, против кога се борите. Желео бих да су брегови испред нас огледала да бисте видели своје стиснуте усне и намрштене погледе!

— Бићемо у Сток-Року пре него што се роди сунце. Изне надићемо малишана у његовој кровнићари и... послаћемо га његовом црнци! рече шериф.

Ветар је био престао и људи више нису морали да вичу да би се чули.

— Слутер има мало права... — усуди се да каже Цон. — Малишан није ништа учинио... он је још дечак.

— И Жозе је био дечак — примети полако Слутер — а ми смо га убили зато што има црну кожу. А зар да убијемо и малишана зато што је био пријатељ Жозеов. Зар се то зове правда, шерифе? Ту је уопште нема! Само гау па мржња нас је бацила у седла и сада више немамо храбрости да се вратимо.

— Ућути, Слутере! Ти понављаш речи из неке од твојих књижурина, зато боље ћу ти.

Али мали човек се усправи у свом седлу и више не хтеде да ћути:

— Баш сам у једној прочитао име ове наше лудости: зове се расизам. А у мом срцу пише — да су сви људи браћа. Глава ми каже да смо ми заиста људи.

— Ти си луд! Зашто си онда пошао са нама да трагаш за малишаном?

— Можда се још нисам потпуно излечио од онога „јуче“. Али док смо јахали увидео сам да је дебелог Пена убио Жозеа без разлога и да ми потпуно безразложно јуримо ноћас за малишаном. Ако пустимо да нас носи мржња неће јој бити границе. Да нас немо убити човека који је имао црног пријатеља, Су-тра ћемо убити пријатеља тога човека и тако редом. Једног дана и нас ће неко убити зато што смо били пријатељи пријатеља неког пријатеља чија је једина кривица била што је имао црну кожу.

— Ти се вероватно плашиш. Ништа те не обавезује да останеш са нама. Можеш да направиш полукруг!

— Не плашим се, шерифе. Ти то добро знаш. Нисам се плашио ни кад смо се сукобили са Кидом или Роком и другима... окорелим убицама. Зашто бих се плашио сада од деветогодишњег дечака који зна да се убијају само којоти.

Слутер успори а с тали као река кад наиђе на подводни гребен — заобишће га. Кад се група поново образовала далеко од Слутера нико више није успевао да поврати брзину не зато што су коњи

били уморни него зато што их је све више мучила она мисао.

Наслоњен леђима о зид разваљена утерице дечак је погледом лутао по беличастим гребенима и мислио о свом другу Жозеу. Док је ирак полако постајао прозрачан покушавао је да среди мисли: све се догодило тако брзо... Ушли су у кафану дебелог Пена после тешког али веселог лова. Било је то пло и затражио је две чаше воде.

— Нећу да служим црнци! — викнуо је Пено а прстачке, гупе и грубе шале почеле су да стижу са свих страна. То град није праштао дечку што је везан пријатељством за једног обојеног човека.

Малишан је пружио своју чашу другу:
— Пиј, Жозе! — и тада је избила гужва.

Сувише мали да би се одупро свима који су га ударили, преврнут преко шанка видео је само једног момента лице Жозеа који је покушавао да му притекне у помоћ и онда је чуо пад.

Није знао како је змогао

толико снаге да се прогура између људи који су му пре пречили пролаз и да узјаше свога коња.

— За малишаном! За белим црнци!

Знао је сада само једно: ускоро ће приспети људи да му се освете. Шта да ради? Да се бори или да се преда? Имао је само једну наду: дан, јер онда можда успети да побегне.

— Чини ми се да ми је тај луди Слутер помутио мозак својом причом. Готово немам више жеље да идем у Сток-Рок, — рече шериф.

— Твој син има исто толико година као малишан, шерифе.

— Да, девет.

— И Жозе је имао толико.

Коњаници су оставили Слутера у долини али им се чинило да мали човек јаче још ту, поред њих. Чули су његов глас, и његове речи:

— Зашто бранити варварске предрасуде! Хтели ви то или не, једног дана бели и црни ће постати браћа. А твој син, шерифе, биће можда најбољи пријатељ једног. Како се може веровати да постоји нека виша раса људи? Малишан

је у праву... он је човек су-трашњице а ми смо коњица прошлости! Ево, немамо смелости да погледамо ни дану у очи, него смо му окренули леђа!

Кроз тишину која је притискала групу одјекивао је само монотон бат копита. По гледи су бежали један од другог.

— ... ако се вратимо — усуди се да прозбори неко. Свима се учини да одахнуше. Сви се згледаше.

— .. у суштини истина је да малишан није учинио ништа. Објаснићемо то, или још боље, нека објасни Слутер јер он боље говори од нас, свима, кад се вратимо.

Сви су чекали само реч шерифа а његове танке ноздрве наједном се раширише, његове јагодице се заруменише и његове очи постадоше светле као у болесника који је пребрдио кризу.

— Назад, момци! — викну, Ако пожуримо, можемо да су стигнемо Слутера.

Коњи се пропеше у месту. Зрак сунца заигра на плочици шерифовог прслука, а људи окренуше леђа ноћи да би им лица озарио дан.

Ето, како је био спасен један дечак од девет година. Он никад неће сазнати да свој живот дугује малом човеку који се рђаво држао у свом седлу али који је умео да слуша глас памети и да се покорави свом срцу.

МОЖЕ И САМА

Двогодишња Дијана Кети из Мортон у Енглеској одавно већ не дозвољава да је дижу на њеног коња за јахање. Да би се на њега попела потребна јој је само једна столица и бензинска канта.

ВРЕДНИ КАПЦИ

Докони статистичари су израчунали да свака одрасла особа утроши за дизање и спуштање капака у току дана енергију која би била довољна да се подигне терет од 25 до 30 килограма.

ПО РОМАНУ ЖИЛ ВЕРНА

ПРАВ О ОСУЂЕН

ЦРТА Н. КРУЉЕВИЋ

ПОЛАКО, ПОЛАКО, ДЕЦО, УСКРОРО КЕМО САЗНАТИ ИМЕ УБИЦЕ... ЕВО ГОТОВО ЈЕ.

ПРАВИ ВИНОВНИК КРАЂЕ ДИЈАМАНТА И УБИСТВА ВОЈНИКА КОЈИ СУ ПРАТИЛИ СПРОВОД У НОКИ 1896 ГОДИНЕ САМ ЈА - ОРТЕГА, БЕДНИ ЧИНОВНИК УПРАВЕ ДИЈАМАНТСКИХ ОБЛАСТИ. ТЕШКО БОЛЕСТАН И МУЧЕН ГРИЖОМ САВЕСТИ, ДАЈЕМ ОВО ШИФРОВАНО ПИСМО СВОМ ПРИЈАТЕЉУ ТОРЕСУ, ПОД ЗАКЛЕТВОМ, ДА ПРЕЊЕ ГРАНИЦУ. НАЂЕ ЈОАМА ДАКОСТУ И ПРЕДА МУ ПИСМО-ДОКАЗ ЊЕГОВЕ НЕВИНОСТИ...

ШТА ЈЕ, ДЕЦО! ШТО СТЕ СЕ УКОЧИЛИ? ИДИТЕ ЈАВИТЕ ОЈУ РАДОСНУ ВЕСТ!

ОЧЕ, НЕВИН СИ! НЕВИН СИ!!

ЗАХВАЉУЈУКИ ФРАГОЗУ ДЕШИФРОВАНО ЈЕ ПИСМО... ОЧЕ, ТВОЈИМ ПАЊЊАМА ДОШАО ЈЕ КРАЈ.

ПРИЈАТЕЉУ, ДА НИЈЕ БИЛО ТЕБЕ СВЕ БИ СЕ ЛОШЕ ЗАВРШИЛО.

ОХ, НИЈЕ БАШ ТАКО, БЕНИТО.

ФРАГОЗО, ЈА НЕ ЗНАМ КАКВЕ ИМАШ ЖИВОТНЕ НАМЕРЕ, АЛИ АКО ХОКЕШ МОЖЕШ ОСТАТИ СТАЛНО ОД НАМА.

ВОСТАЛОМ... МОЖДА КУ БИТИ И НЕКОМ ДРУГОМ ОД КОРИСТИ

ХВАЛА ВАМ, ДРАГИ ПРИЈАТЕЉУ, АЛИ МОЈ ДУХ ЈЕ НЕМИРАН... СВЕ ШТО ИМАМ ТО СУ МОЈ БРИЈАЦИ И ВЕСЕЛО СРЦЕ.

КРАЈ

ПАДОБРАНСКА ДРАМА НА СИЦИЛИЈИ

Неко од организатора инвазије савезничких падобранаца на Сицилију похвално се изразио за ову збркану операцију само зато што је трајала три дана, од 9. до 12. јула 1943. године. Јер, ко зна где би јој био крај да је настављена!

рета па су искрцали падобранце далеко од предвиђених рејона. Да би трагедија била већа, велики број падобранаца бачен је грешком на оклопну дивизију „Херман Геринг“, која је хитала да тенковима онемогући искрцавање поморских снага.

Авиони Б-17 крстарили су Сицилијом и јаким радио-станицама ометали су Немце да идентификују савезничке авионе. По целој Сицилији разбациване су стотине падобранских лутака да би се заварало право место искрцавања падобранаца. На хиљаде запаљивих димних бомби и пројектила требало је да створе диму завесу која би маскирала место на коме су падобранци искакали. У том диму изгубили су се и авиони.

У ватри своје артиљерије

Ноћу, 11. јула у 23,30 часа изведена је друга операција по плану „Хуски-II“. Амерички 504. падобрански пук требало је да буде искрцан у рејону Геле да би ослободио америчку седму армију јаким немачког притиска. У овом ковоју полетело је 144 авиона Ц-47 са 2.000 падобранаца. О овом налету савезничка флота није била обавештена. Напротив, било је упозорења да немачке снаге могу лако извршити десант на Сицилију, јер је немачка Врховна ко-

манда знала да се део падобранских савезничких снага искрцао на Сицилију.

Оног момента кад је падобранска ваздушна флота била изнад поморског инвазионог конвоја, у коме је било укрцано око 100.000 војника, неко је опалио из једног противавионоског топа. Стотине противавионоских оруђа прихватило је овај сигнал. У близини места Марине де Регуса морнарица је тиху ноћ претворила у прави небески ватромет. Официри су узалудно покушавали да зауставе страховиту пуцњаву. Настао је прави пакао, а запаљени авиони као усилјани метеори крстарили су кроз ноћ и падали у море заједно са падобранцима.

Хаос је тек настајао. Док су 23 авиона одмах запаљена (остали су избацивали падобранце од западне до источне обале Сицилије) догле су се оштећени авиони са падобранцима враћали у базе и уз пут падали у море. Искрцани падобранци водили су очајничке борбе са својим поморским снагама. Тек у међусобном заробљавању између падобранаца и морнарице схваћено је где је трагедија.

Крај хаоса

Искуства из претходних ноћи нису била извучена. Ноћу, 12. јула у 23,30 часа изведена је и последња етапа ове операције по плану

„Фустиан“. По овом плану требало је отворити пут британским снагама на Симету за даље надирање у плодне равнице Катаније. Од 124 авиона Ц-27 који су надлетели преко поморске флоте, 11 авиона је одмах плануло од сопствене артиљерије, 27 је присиљено да се врати у базу Туниса, јер нису могли да се пробiju кроз артиљеријску ватру, а 50 је било лакше и теже оштећено.

Сцене су биле потресне. Артиљерија се такмичила у што прецизнијем гађању својих авиона, јер их није препознала. Падобранци су испали из авиона без отворених падобрана. Само једна мала група падобранаца успела је да заузме мост код Примасоле, а у зору су стигле поморске снаге које су незадрживо напредовале. Око сто хиљада савезничких војника просто је збрисало немачке дивизије које су браниле Сицилију.

Дуго времена стваране и обучаване падобранске јединице биле су изгубљене у десетак ноћних часова у сопственој збрци и од сопственог оружја.

Касније је служба безбедности брижљиво трагала за војником који је први отворио противавионоску ватру на своје авионе, „али га никад нису пронашли“ — каже генерал Бредли у својим успоменама са европског ратишта.

Требало је да то буде највећи падобрански десант у историји ратовања. У њему је учествовало близу 10.000 падобранаца из прослављене 82. америчке и 1. енглеске падобранске дивизије. Задатак је био да падобранци заузму западни и јужни обални појас Сицилије, да би се олакшало искрцавање осме енглеске армије која је поморским путем дошла из Триполиса и седме америчке армије која је такође поморским путем стигла из Бизерте. Обе армије биле су укотвљене непосредно пред обале и само чекале наређење за инвазију.

Ноћу, 9. јула у 23,30 часа очекивао се први налет падобранаца по плановима „Ладброк“ и „Хуски-1“. По првом плану требало је извршити напад на Сиракузу и заузети мост јужно од града, а по другом заузети брежуљке источно од места Геле.

Маршал Монтгомери, који је командовао падобранским снагама, тражио је од генерала Омара Бредлија писмену гаранцију да се са бродова

неће отворити артиљеријска ватра на авионе, јер је знао да је морнарица веома осетљива на ваздухопловство. По сле усмених гаранција, генерал Бредли је био принуђен да то и писмено учини.

Из база у Тунису полетео је први конвој падобранаца од 133 авиона Ц-47 и исто толико једрилица типа „Вакос“ и „Хорса“ са укупно 1.600 падобранаца. За овим конвојем полетео је одмах и други са близу 4.000 падобранаца. Међутим, након је цео план брижљиво припреман, ни пилоти ни посаде једрилица нису биле обучени ни у најосновнијим питањима ноћног лета у формацији. Више од половине авиона изгубило је сваку оријентацију. Пилоти су отпуштали једрилице пре времена, којима су се јаке ваздушне струје играле над морском пучином, док већина авиона такође није дошла на циљ.

Завладала је општа паника, тако да се ускомешане формације нису међусобно препознавале. Сви су желели да се што пре ослободе те-

БЕЛИ ТИГРОВИ

Као прворазредну зоолошку сензацију Зоолошки врт у Бристолу, Енглеска, показује својим посетиоцима два бела тигра. Животиње су угледале свет у зоолошком врту махараџе Реза, Индија. Према речима управника бристолског зоолошког врта, на свету има још свега седам белих тигрова за које се зна.

ПОСЛЕ 30 ГОДИНА СНА

Једна 210 година стара опсерваторија која се налази на земљишту Стокхолмског универзитета, у центру града, пробудила се недавно из три десетогодишњег сна и то захваљујући једном астроному — аматеру, који је иначе инжењер бродоградње.

Године 1931. општинске власти у Стокхолму затвориле су опсерваторију јер нису имале средстава за њено одржавање. Пре неколико месеци инжењер Рагнхамер затра-

жио је дозволу да обнови стару опсерваторију. Он је о свом трошку обновио зграду и поставио у њу свој телескоп са седам окулара који је купио у Јапану.

Енергични шездесетдогодишњи аматер-звездоналац позвао је чланове шведског астрономског друштва, као и све аматере и студенте да наставе своја астрономска проучавања у овој „подмлађеној историјској опсерваторији“.

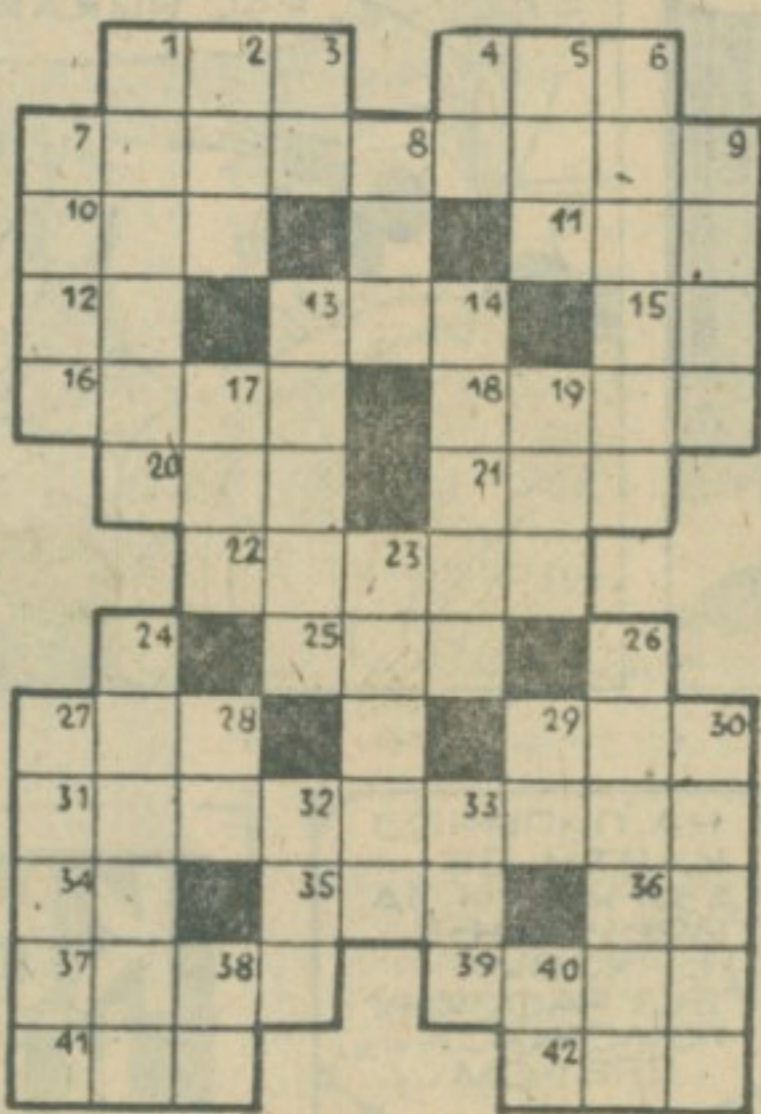
ДАЉИНСКО УПРАВЉАЊЕ

Један Енглец је измислио користан апарат за тренинг у пливању. У опреми на глави пливача налази се минијатурни пријемник. Помоћу жицане мреже која опкољава базен и појачивача ниске фреквенције ствара се јако магнетско поље. На тај начин може тренер са руба базена да даје бежичним путем упутства своје штићенику у води, па и када овај зарони.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) наградни пехар у спортским такмичењима; 4) слободан простор у граду; 7) држава у Јужној Америци; 10) град на Сицилији; 11) јединица за силу у физици; 12) нинџија; 13) острво на Јадрану; 15) два сугласника; 16) сета; 18) географски појам; 20) део животињског тела; 21) час, сат; 22) речна риба; 25) стара грчка колонија на острву Вису; 27) лоз; 29) музички инструмент; 31) лаки спортски чамцац; 34) јединица електричног отпора; 35) свежа; 36) слово немачке азбуке; 37) оклопно борбено возило; 39) тама; 41) лична заменица; 42) врста папагаја.

Усправно: 1) сисар из из реда торбара; 2) наша река; 3) слово латинице; 4) прилог за место; 5) низ; 6) руски композитор; 7) глас; 8) планина у Србији; 9) женско име; 13) острво у Напуљској заливи; 14) повучена јединица у Чехословачкој; 17) део тениског меча; 19) дуг временски период; 23) грчки песник (635—456 пре н. е.); 24) град у Немачкој; 26) роман од Достојевског; 27) град у Ја-

пану; 28) два слова; 29) лична заменица; 30) скуп знања; 32) водена животиња; 33) река у Црној Гори; 38) предлог; 40) хемијски знак за радијум.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) Кан; 3) црв; 6) Мур; 7)виола; 9) опал; 11) слад; 12) Судан; 14)ада; 15) ус; 16) Пим; 17) ан; 18) Либан; 20) Ена; 21) кад; 22) Инд; 23) Крк; 24) Ундсет; 26) ра; 27) ево; 28) ср; 29) уље; 31) озена; 33) пета; 35) Атик; 36) Ава ла; 37) Аца; 38) Ина; 39) ура.

Усправно: 1) „Купус и краљеви“; 2) Арад; 3) цис; 4) рола; 5) Владан Десница; 6) Моул; 8) Адана; 10) Лапад; 13) Нин; 19) Вак; 20) Енс; 22) иноза; 23) Крупа; 24) уво; 25) трака; 30) етан; 32) етар; 34) ала.

ПАПАГАЈ ТОТО

1

2

3

Папагај Тото обожава купање. Сваких 15 дана кад зачује да тече вода из туша он позива свог господара и ква си главицу у овом минијатурном суду.

После купања Тото доручује фамилијарно и чека да његов господар заврши са доручком да би испио остатак из његове шоље.

Тото уме да буде и користан а нарочито воли да помаже свом господару у чистењу грашка и на тај начин заслужи коцку шећера.

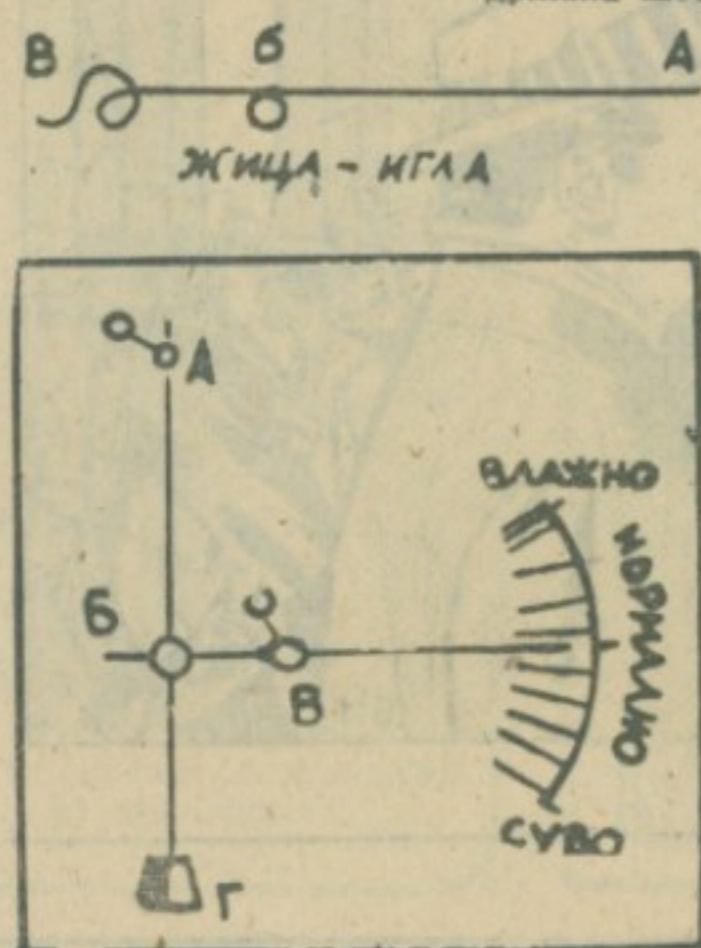
НАПРАВИ САМ

КАКО ДА ИЗРАЧУНАТЕ ЗАПРЕМИНУ ЈЕДНОГ КАМЕНА

Да ли већ наслуђујете ово лукавство? Кад некој ствари правилних страна треба да одредите величину ви се присећате

правила из геометрије: помножите стране са висином и слично. Али ако имате неки предмет неправилног облика израчунајте и његову запремину како вам то можда изгледа тешко. Међутим, видећете да није: узмите једну теглу и обележите висину воде у њој. Кад ставите предмет чију запремину мерите вода ће се у тегли попети. Између два нивоа налази се количина воде чију дебелину треба да измерите. Затим је помножите са величином круга (односно ширином тегле). Количина воде је у ствари величина предмета чију сте запремину хтели да израчунате.

Ваздух је више или мање испуњен паром. А његову влажност, атмосферски притисак и температуру мења и само време. Да бисте се сами уверили колика је влажност ваздуха, направите хигрометар (хуро — влажност и — metre — мера).

Најпре замолите маму или сестру да вам даду једну влас из главе, пожељно је да буде што дужа, и само из опране косе, јер прљавна коса или намазана бриљантином није добра.

Узмите комад врло танке челичне жице и начините од ње две „алке“ као што видите на нашем цртежу.

На једној плочи од дрвета или тврћег и дебљег картона закупајте чиоду А и за њу привезите један крај длаке, други завезите за алку В на гвозденој жици. Неки сасвим мали тег Г обесите на ову исту алку да би се длака држала што чвршће. Сад вам је

још остало да забодете другу чиоду која пролази кроз алку Д гвоздене жице (да би се избегло трење ова алка треба да буде нешто већа него она код игле која служи као оса.)

Овај „инструмент“ можете окачити било где и чекати. Шта ће се догодити? Ви знате да је коса материја врло хигрокопна, то јест она упија много влаге и кад се просто натопи водом она се осетно продужује; док се сува скраћује.

Према томе кад је ваздух сув игла се спушта. Насупрот томе, кад је време влажно коса се истезе и тежина тегла подиже иглу.

Посматрајући сваког дана положај игле, после извесног времена моћи ћете да направите од картона скалу на којој ћете крућим словима написати СУВО, ВЛАЖНО и НОРМАЛНО.

ХИГРОМЕТАР

Аутомат одговара на телефонски позив

Човек који је управо хтео да напусти канцеларију не мора да појури на телефон ако зазвони. У сандучићу испод телефона налази се његов „заменик“ — телефонски модел 101 који одговара на позиве и даје саопштења када и где може да се нађе онај кога траже. Саопштење се претходно изговори на магнетофонској траци.

Нова вадилница

Недавно је у Шкотској испробана справа за вађење кромпира снабдевана једним електронским уређајем способним да разликује кромпир, камен или грудву земље. Добијени резултати показују да је ова машина успела у 95% случајева.

Јесте ли већ чули да...

...антарктички ледници спуштају се у море и не ломећи се допиру далеко на пучину. Тако ледник Мерцо, широк

37 километара а висок (изнад воде) до 61 метар, продира у море пуних 80 километара, док се ледник Никис, широк од 22 до 45 километара и висок до 53 метра завршава у мору чак на 135 километара удаљености од обале. Ледници на Арктику и Гренланду ломе се кад се спусте до мора.

...рекорд у висину постигао је један балон који се попео на висин

ну од 34.410 м, 4. маја 1961. године у Мексичком заливу.

... највећа семга (морска риба с ружичастим месом, одлична за јело) од 37,650 кг, уловљена је у Америци.

... ускоро ће се у великим француским радњама продавати крем за бријање који ће у

исто време моћи да послужи и као паста за зубе.

... највећи часовник на свету налази се изнад фабрике Колгејт-Палмолив у Церсеј Ситију у САД. Његов оквир има у пречнику 15,24 м а површину од 182 м². Казаљка која показује минуте дугачка је 3,30 а она која показује часове 5,94 м. Овај часовник ради непрекидно од 1. децембра 1924. године у подне.

... своје име космонаутика је добила од

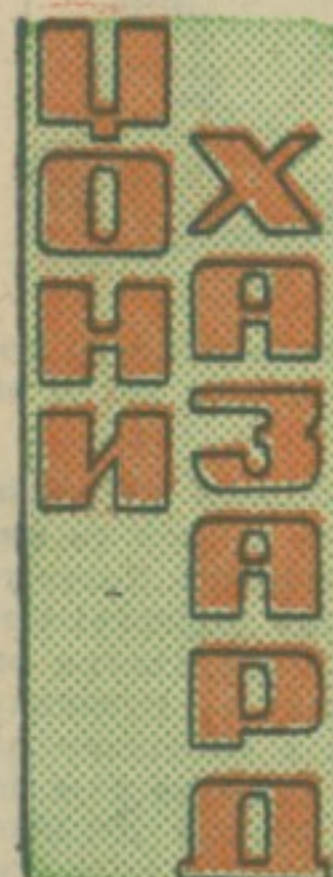
совјетског научника Штерифелда који је још 1937. године објавио књигу са насловом „Увод у космонаутику“.

... за прво планско грађење градских насеља на европском тлу сматра се грађење нових четврти у Пиреју, и то у Периклово доба, средњом 5. века пре наше ере.

... према изјави стручњака у Француској се алергија као болест све више шири. Године

1958. сваки десети Француз је био болестан од ње, док је данас сваки четврти.

Ква-Ква!

Увећује Паја Патак

ШТА РАДЕ СА СТАРИМ

Домао Шиља у Париз и по наговору својих пријатеља отишао у Лувр. Ту се управо налазила једна група студената који су прекопирали дела старих мајстора.

— Реците ми, — упита радознано Шиља обраћајући се чувару — кад буду ове нове слике готове шта ћете урадити са старим?

НЕМА ВРЕМЕНА ДА ВИДИ

Понај прича Оливи како је био у Африци и таман кад се купао са једним пријатељем у реци овај новика:

- Понаје! Понаје! Један крокодил жури ка мени.
- Који? — зачуди се ја.
- Откуд знам који је кад су сви исти — и не стаде у крокодилским чељустима.

ПРЕСЕЛО МУ СМЕЈАЊЕ

Пата и Паја пошли у куповину. Али како Пата много воли мешуре то су прво свратили код модискиње. Међутим, како Пата који мешир стави на главу Паја почне да се кикоће. Кад јој је досадило, Пата се окрете модискињи и љутито рече:

— Молим вас реците ми цену овог мешира, надам се да ће онда престати свемехом.